

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΝΩΣΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΑΡ. 2

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣΣΟΝΙΚΗΣ
ΑΠΟΘΗΚΗ

500749

ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

ΟΔΗΓΙΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΝ
ΦΩΤΕΙΝΗΣ Θ. ΤΖΩΡΤΖΑΚΗ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

LB
1032
.S56
1955

ΔΕΛΜΟΥΖΟΥ
Α.Π.Θ.

1955

ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΝΩΣΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΑΡ. 2

ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

ΟΔΗΓΙΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΝ
ΦΩΤΕΙΝΗΣ Θ. ΤΖΩΡΤΖΑΚΗ

1955

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ παρὸν τεύχος, ἀριθ. 2, περιλαμβάνον ὀδηγίας ἐφαρμογῆς τῶν Σχολικῶν Συνεταιρισμῶν, ἐξεπονήθη ἐπιμελείᾳ τῆς κ. Φωτεινῆς Θ. Τζωριζάκη, μέλους τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Σχολικῶν Συνεταιρισμῶν, κατόπιν σχετικῆς ἀποφάσεως αὐτῆς καὶ μετὰ τὴν συνηγορίαν ἀρμοδίων μελῶν τῆς.

Ἐπειδὴ ἡ μελέτη «Σχολικοὶ Συνεταιρισμοὶ» τῆς Κας Τζωριζάκη (ἀρ. 1) ἔχει ἐξαντληθῆ, ἀναδημοσιεύονται εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος τεύχους τὰ κεφάλαια αὐτῆς : «Οἱ σκοποὶ τῶν σχολικῶν συνεταιρισμῶν» καὶ «Ὁ Σχολικὸς Συνεταιρισμὸς ὡς σύστημα ἀγωγῆς καὶ παιδείας», διὰ τοὺς ἐνδιαφερομένους οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν γνῶσιν τῆς ἐν λόγῳ μελέτης.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἀπὸ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1954 ἡ Ὑπηρεσία Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ἐνώσεων Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν νὰ ἐργασθῆ συστηματικῶς, διὰ νὰ δημιουργηθοῦν βαθμιαίως εἰς τὰ σχολεῖα μας, ἰδιαίτερος εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τῆς ὑπαίθρου, σχολικοὶ συνεταιρισμοί.

Παρὰ τὸ πλευρόν της ἐτέθη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα, μετ' ὀλίγον ἐνδιαφέρθησαν τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας καὶ ἡ Διδασκαλικὴ Ὅμοσπονδία, καὶ τέλος τὰ Ὑπουργεῖα τῆς Παιδείας καὶ τοῦ Συντονισμοῦ.

Κατηρίσθη οὕτω ἐντὸς τοῦ 1954 ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ Σχολικῶν Συνεταιρισμῶν, ἡ ὁποία ἀπετελέσθη ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν Ὑπουργείων Ἐθνικῆς Παιδείας, Γεωργίας καὶ Συντονισμοῦ, τῆς Διδασκαλικῆς Ὅμοσπονδίας, ἀπὸ ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης, καθηγητὰς Ἀνωτέρων Σχολῶν καὶ ἐκπροσώπους τῆς Συνομοσπονδίας Ἐνώσεων Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν καὶ τῆς Ὑπηρεσίας Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Ἡ Ἐπιτροπὴ εἰργάσθη διττῶς :

Κατὰ πρῶτον ἔκαμε μίαν ἐξακρίβωσιν ἀναφορικῶς μὲ τὴν κίνησιν τῶν σχολικῶν συνεταιρισμῶν, ἡ ὁποία τυχὸν προϋπῆρχε. Ἀπὸ τὴν ἔρευναν αὐτὴν διεπιστώθη ὅτι πρὸ τοῦ τελευταίου πολέμου μερικοὶ φωτισμένοι διδάσκαλοι, ὁπαδοὶ τῆς συνεταιριστικῆς ἰδεολογίας, εἶχον δημιουργήσει εἰς μερικά δημοτικὰ σχολεῖα—κυρίως εἰς μικρὰ χωριά—σχολικοὺς συνεταιρισμούς. Σκοπὸς τῶν συνεταιρισμῶν αὐτῶν ἦτο πρὸ πάντων νὰ ἐξυπηρετοῦν τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν (προμήθεια βιβλίων, γραφικῆς ὕλης, εἰδῶν διὰ τὴν χειροτεχνίαν ἢ καὶ φαρμάκων). Τοὺς πόρους τῶν συνεταιρισμῶν αὐτῶν ἀπετέλουν ἢ εἰσφορὰ τῶν μελῶν, ἢ λειτουργία πρατηρίου καὶ ἢ καλλιέργεια τοῦ σχολικοῦ κήπου. Εἰς μερικοὺς ἀπὸ τοὺς συνεταιρισμοὺς αὐτοὺς βλέπομεν ὅτι οἱ διδάσκαλοι, μὲ παιδαγωγικὴν διαίσθησιν, εἶχον ἰδεῖ εἰς τὸν σχολικὸν συνεταιρισμὸν ἓνα σύστημα, τὸ ὁποῖον ἐκαλλιέργει τὸ πνεῦμα τῆς συνεργασίας καὶ τῆς ἀλληλεγγύης, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου. Ἰδιαίτερος ἐμύει τὰ παιδιὰ εἰς τὸ συνεταιριστικὸν πνεῦμα καὶ τὴν συνεταιριστικὴν προᾶξιν καὶ τὰ προετοίμαζε διὰ νὰ γίνουν βραδύτερον ἀγαθὰ μέλη εἰς τὸν συνεταιρισμὸν τῶν ἐνηλίκων τοῦ χωριοῦ των. Ὀλίγοι ὅμως, ἀπομεμονωμένοι, ἀσυντόνιστοι καὶ ἐντε-

λῶς ἀβοήθητοι οἱ σχολικοὶ αὐτοὶ συνεταιρισμοὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ δημιουργήσουν παράδοσιν καὶ συνέχειαν. Δημιουργήματα ἐνὸς διδασκάλου, διελύοντο ὅταν τὸ Κράτος μετέθετε τὸν διδάσκαλον. Ἐξ ἄλλου κανεὶς τελικὰ δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν γενικὴν ἀναταραχὴν ποὺ ἔφερε εἰς τὰ σχολεῖα μας ὁ τελευταῖος πόλεμος.

Μεταπολεμικῶς ὑπῆρχον ἐλάχισται ἐκδηλώσεις κάποιας περιορισμένης συνεταιριστικῆς δράσεως εἰς δημοτικά σχολεῖα, ἐπίσης εἰς μικρὰ χωρία, ἀπομεμονωμένοι, ἀκαθοδήγητοι.

Ἀκριβῶς δι' αὐτό, ἡ Ὑπηρεσία Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ Σχολικῶν Συνεταιρισμῶν ἐπροχώρησαν εἰς τὸ δεύτερον στάδιον τῆς ἐργασίας των. Ἦρχισαν δηλαδὴ νὰ ἐργάζωνται διὰ νὰ κάμουν γνωστὸν τὸ σύστημα τοῦ σχολικοῦ Συνεταιρισμοῦ μεταξὺ τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Πρὸς τοῦτο Α) Ὁργάνωσαν διαλέξεις, Β) Ἐφρόντισαν νὰ γίνουν ἐνημερωτικαὶ δημοσιεύσεις Γ) Ἐκυκλοφόρησαν εἰς 5.000 ἀντίτυπα εἰδικὴν μελέτην τῆς κ. Φωτ. Θ. Τζωρτζάκη με τίτλον «Σχολικοὶ Συνεταιρισμοί», Δ) Κατήρτισαν : α) ὁδηγίαν διὰ τὴν ὁργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῶν σχολικῶν συνεταιρισμῶν, β) σχέδιον τὸ ὁποῖον καθοδηγεῖ τοὺς συνεταιρισμοὺς τῶν ἐνηλίκων διὰ νὰ βοηθοῦν τοὺς σχολικοὺς συνεταιρισμοὺς κτλ. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἔστειλαν εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους, μετὰ τῶν ὁποίων ἐτήρουν τακτικὴν ἀλληλογραφίαν.

Παραλλήλως, τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας, ἔπειτα ἀπὸ εἰσήγησιν τῶν ἐκπροσώπων του εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν Σχολικῶν Συνεταιρισμῶν, ἐκυκλοφόρησεν ἐγκύκλιον (ἀρ. 47060)227 τῆς 23.3.1955) πρὸς τὰς Διευθύνσεις τῆς Γεωργίας, μετὰ τὴν ὁποίαν τὰς παρεκάλεῖ νὰ συστήσουν εἰς τοὺς τοπικοὺς γεωπόνους τῶν Γεωργικῶν Ἐφαρμογῶν νὰ καθοδηγοῦν καὶ νὰ βοηθοῦν τὰ δημοτικά σχολεῖα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἰδρύσει σχολικὸν συνεταιρισμὸν.

Ἐπίσης ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα μετὰ ἐγκύκλιόν της (ἀριθ. 18872 121150 τῆς 21.12.1954) συνέστησε εἰς τὰ ἀρμόδια ὄργανα τῆς ἐποπτικῆς Ὑπηρεσίας Συνεταιρισμῶν νὰ ἐνισχύουν τὰ σχολεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ἰδρύθησαν ἢ πρόκειται νὰ ἰδρυθοῦν σχολικοὶ Συνεταιρισμοί.

Τέλος τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, μετὰ εἰδικὴν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Γενικοὺς Ἐπιθεωρητὰς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ἐπιθεωρητὰς τῶν Δημοτικῶν Σχολείων (ἀρ. 72778 τῆς 25.6.1955) συνέστησε τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ συστήματος τοῦ σχολικοῦ Συνεταιρισμοῦ εἰς τὰ δημοτικά σχολεῖα μας καὶ τὴν συνεργασίαν τῶν ἐκπαιδευτικῶν μετὰ τὴν Ἐπιτροπὴν Σχολικῶν Συνεταιρισμῶν τῆς Ὑπηρεσίας Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Συνομοσπονδίας.

Ἡ ἐκδοσίς τῆς συστατικῆς αὐτῆς ἐγκυκλίου ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἀποτελεῖ σημαντικώτατον σταθμὸν διὰ τὴν σχετικὴν προσπάθειαν καὶ συγχρόνως ἀφετηρίαν διὰ γονιμωτέραν δρασίν.

Οἱ φίλοι τοῦ συστήματος ὅμως δὲν παρασύρονται ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν καὶ δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ ἰδρυθοῦν τὸ ταχύτερον ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότεροι σχολικοὶ συνεταιρισμοί. Δὲν ἀποβλέπουν εἰς τὸν ἀριθμὸν, ἀλλὰ εἰς τὸ ποιὸν τῶν σχολικῶν συνεταιρισμῶν. Γνωρίζουν ὅτι διὰ νὰ ὑπάρξουν στερεὰ ἀποτελέσματα, θὰ πρέπη ἡ ἀρχὴ νὰ εἶναι προσεκτικὴ καὶ ὁ ρυθμὸς τῆς δημιουργίας σχολικῶν συνεταιρισμῶν βραδύς.

Ὅσοι ἐργάζονται καὶ ὑποστηρίζουν τὴν προσπάθειαν διὰ τὴν δημιουργίαν σχολικῶν συνεταιρισμῶν ἐλπίζουν—καὶ τὸ εὔχονται ὀλοψύχως—ὅτι τὸ σύστημα αὐτὸ θὰ χάριση εἰς τὰς νέας σχολικὰς γενεὰς παιδευσιν φυσικὴν καὶ ἀβίαστον, μέσα εἰς ἀτμόσφαιραν ὅπου θὰ ἐξασφαλίζεται ἡ αὐτενεργὸς μάθησις καὶ ἡ ἐλευθέρα πρωτότυπος ἔκφρασις· ὅτι θὰ βοηθήσῃ τὰ παιδιά, μὲ τὴν αὐτόβουλον δημιουργικὴν ἐργασίαν, νὰ διατηρήσουν καὶ νὰ καλλιεργήσουν τὸ καθένα τους βαθύτερα τὴν πρωτοτυπίαν τῆς προσωπικότητός του ἀκεραίαν καὶ ζωηράν, ὅπως ἀνθίζει αὐτὴ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ κάθε παιδιοῦ, ὅταν διὰ πρώτην φορὰν ἐπισκέπτεται τὸ σχολεῖον.

Ἐλπίζουν ἀκόμη οἱ φίλοι τοῦ συστήματος ὅτι ὁ σχολικὸς Συνεταιρισμὸς, μὲ τὴν φιλόλληλον συνεργασίαν, θὰ κάμῃ τὰ παιδιά ἱκανὰ νὰ πλησιάζουν ψυχικά, νὰ γνωρίζουν καὶ ν' ἀναγνωρίζουν τὸν πλησίον των, νὰ δέχωνται τὴν βοήθειάν του καὶ νὰ προσφέρουν προθύμως εἰς αὐτὸν τὴν ἰδικήν των, ὥστε ὁ ἕνας νὰ συμπληρώσῃ τὸν ἄλλον, ὁ καθένας νὰ ἐργάζεται δι' ὅλους καὶ ὅλοι μαζί διὰ τὸν καθένα καὶ διὰ τὸ σύνολον.

Ἡ Ὑπηρεσία Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, πρὸς ἐνημέρωσίν της, εὐρίσκειται εἰς ἐπαφὴν ἤδη ἀπὸ μακροῦ μὲ τὸν «Κεντρικὸν Ὁργανισμὸν τοῦ Σχολικοῦ Συνεργατισμοῦ» τῆς Γαλλίας ποῦ ἐδρεύει εἰς τὸ Παιδαγωγικὸν Μουσεῖον εἰς τὸ Παρίσι. Ἐπίσης, τελευταίως, ἦλθεν εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ ἀρμοδίας ἐκπαιδευτικὰς Ὑπηρεσίας τοῦ Βελγίου, μὲ τὸ Ἐθνικὸν Κέντρον Συνεταιριστικῶν Σπουδῶν εἰς Ρίον Ἰανέιρον τῆς Βραζιλίας, τὴν UNESCO καὶ τὸ Κέντρον Λαϊκῆς Μορφώσεως τῆς Σχολῆς Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν εἰς Κεμπέκ τοῦ Καναδά.

Αἱ πληροφορίες καὶ αἱ μελέται αἱ ὁποῖαι ἀποστέλλονται ἀπὸ τὰς χώρας αὐτὰς προσφέρουν πολυτίμους ὁδηγίας καὶ βοήθειαν εἰς τὰς προσπάθειάς καὶ τὸ ἔργον τῆς Ὑπηρεσίας Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Σχολικῶν Συνεταιρισμῶν.

ΑΙ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

I

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος
Ἐπιθεωρητὴς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων
Διευθύνσεις Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως

Ἀριθ. Πρωτ. 72778

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἰουνίου 1955

Π ρ ὶ ς

τοὺς Γενικοὺς Ἐπιθεωρητὰς Στοιχ. Ἐκπαιδεύσεως
καὶ Ἐπιθεωρητὰς τῶν Δημοτικῶν Σχολείων Κράτους

Θ ἔ μ α : « Ὁργάνωσις Σχολικῶν Συνεταιρισμῶν ».

Γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι τὸ Ἐπιθεωρητὴν Γεωργίας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 47060/1955 ἐγκυκλίου Διατάγῃς του πρὸς τὰς Διευθύνσεις Γεωργίας τῶν Νομῶν τοῦ Κράτους συνέστησε τὴν εἰσαγωγὴν καὶ παρ' ἡμῖν τοῦ θεσμοῦ τῶν μαθητικῶν συνεταιρισμῶν.

Οἱ σχολικοὶ συνεταιρισμοὶ—ἐλεύθεροι ἐνώσεις τῶν μαθητῶν, με σκοπὸν τὴν ἀπὸ κοινοῦ ὀργάνωσιν ἐργασιῶν πρὸς ἐπίτευξιν ὁμαδικῶν ἀγαθῶν με τὴν καθοδήγησιν καὶ συμπαραστάσιν τῶν διδασκάλων των—δύνανται νὰ συμβάλλωσι πολλαπλῶς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Διὰ τῆς συμμετοχῆς τῶν μαθητῶν εἰς τοὺς σχολικοὺς συνεταιρισμοὺς καλλιεργεῖται ἡ ἕξις τῆς ἀγαθῆς συνεργασίας καὶ τοῦ πνεύματος ἀλληλεγγύης γενικώτερον καὶ παρέχονται εἰς αὐτοὺς εὐκαιρία ἀναπτύξεως τῆς αὐτενεργείας, πρωτοβουλίας καὶ ἐπινοητικότητος, προσέτι δὲ δύναται νὰ προκύψῃ καὶ οἰκονομικὸν ὄφελος.

Ὅθεν συνιστῶμεν ὑμῖν, ὅπως ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν Διευθυντῶν τῶν Σχολείων τῶν περιφερειῶν ὑμῶν ἐπιλέξητε σχολεῖα τινὰ τῆς περιφέρειας σας, ἰδίᾳ τῆς ὑπαίθρου, ἅτινα κατὰ τὴν ὑμετέραν κρίσιν προσφέρονται διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ὀργάνωσιν τῶν μαθητικῶν συνεταιρισμῶν πρὸς δοκιμαστικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ, ὑποβάλλητε δὲ ἡμῖν κατὰ τὸ τέλος τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους σχετικὴν ἔκθεσιν.

Προσέτι γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ Ἐπιθεωρητὴς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ἐνώσεων Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν ἔχει συστήσει εἰδικὴν ἐπιτροπὴν ἐξ εἰδικῶν προσώπων πρὸς ὑποβοήθησιν τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ θεσμοῦ εἰς τὰ σχολεῖα καὶ συνιστῶμεν τὴν ἐπαφὴν ὑμῶν μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης.

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς

Α. ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

II

Βασιλείον τῆς Ἑλλάδος

Ἐπιτελεῖον Γεωργίας

Γεν. Διευθύνσις Γεωργίας

Διευθύνσις Γεωργ. Ἐφαρμογῶν

Ἐν Ἀθήναις τῇ 23 Μαρτίου 1955

Ἀριθ. Πρωτ. 47060

Ἀριθ. Ἐγκ. 227

Π ρ ὶ σ

τὰς Διευθύνσεις Γεωργίας Νομῶν Κράτους

Θ ἔ μ α : «Σχολικοὶ Συνεταιρισμοί».

Φέρομεν εἰς γνῶσιν ὑμῶν ὅτι ὑπὸ τῆς Ἐπιτελεῖου Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ἐνώσεων Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν ἀνεπτύχθη ἀπό τινων ἐτῶν ἀξιόλογος προσπάθεια δημιουργίας συνεταιριστικοῦ πνεύματος μεταξὺ τῶν μαθητῶν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων δι' εἰσαγωγῆς καὶ παρ' ἡμῶν τοῦ θεσμοῦ τῶν μαθητικῶν συνεταιρισμῶν.

Ἐπὶ τῆς προμνησθείσης Ἐπιτελεῖου διενεμήθη μελέτη τῆς κ. Φωτ. Θ. Τζωρτζάκη ὑπὸ τὸν τίτλον «Σχολικοὶ Συνεταιρισμοί», ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ συγγραφεὺς ἀναπτύσσει τὴν χρησιμότητα τοῦ θεσμοῦ τούτου καὶ τὴν εὐεργετικὴν του ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἠθικοπλαστικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν παιδιῶν, καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς δημιουργίας συνεταιρικῆς συνειδήσεως ἀπὸ τῆς μικρᾶς ἡλικίας.

Ὁ θεσμὸς εἶναι κατὰ κύριον λόγον ἐκπαιδευτικὸς, χωρὶς ἐννοεῖται νὰ παραγνωρίζεται καὶ ἡ οἰκονομικὴ τούτου συμβολὴ εἰς τὴν θεραπείαν πλείστων ἀναγκῶν τῆς μαθητικῆς ζωῆς.

Ἐξ ἄλλου ἀγροτόπαιδες προερχόμενοι ἐκ τοιοῦτου περιβάλλοντος θὰ εἶναι πολὺτιμα μέλη τῶν ἐξωσχολικῶν ομάδων τῆς ἐπαγγελματικῆς γεωργικῆς ἐκπαιδεύσεως ἢ τῶν Μορφωτικῶν Συλλόγων τῶν λειτουργούντων κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου περὶ Γεωργικῶν Ἐφαρμογῶν.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω παρακαλεῖσθε ὅπως συστήσητε εἰς τοὺς τοπικοὺς γεωπόνους τῶν Γεωργικῶν Ἐφαρμογῶν νὰ συνεργάζωνται καὶ νὰ παρέχουν τὴν συνδρομὴν των εἰς τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα εἰς τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν μαθητικοὶ συνεταιρισμοί, ἀναπτύσσοντες εἰς τοὺς σχολικοὺς κήπους τῶν Σχολείων τούτων ἐκπαιδευτικὰς δραστηριότητας, ἐκ τῶν ὁποίων νὰ προκύπτῃ εἰ δυνατόν καὶ οἰκονομικὸν ὄφελος εἰς πίστωσιν τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ, καὶ τοῦτο πρὸς οὐσιαστικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ θεσμοῦ.

Ὁ Ἐπιτελεῖου

Π. ΛΕΒΑΝΤΗΣ

III

Ἀγροτική Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος

Διευθύνσις Συνεταιρισμῶν

Ἀριθ. 18872)121150

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Δεκεμβρίου 1954

Εἰδικὴ Διαταγὴ

Π ρ ὄ σ

τοὺς Ἐπιθεωρητὰς καὶ Ἐπόπτας Συνεταιρισμῶν

Ἡ ἐμπιστοσύνη καὶ ἡ πίστις τῶν μελῶν ἑνὸς συνεταιρισμοῦ πρὸς τὸν συνεταιρισμὸν τῶν προοιωνίζει πάντοτε τὴν καλὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιδιωκομένων ὑπὸ τούτου σκοπῶν.

Ἡ Ὑπηρεσία Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Πανελληνίου Συνομοσπονδίας Ἐνώσεων Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν, ἐν τῇ προσπάθειά της νὰ συμβάλῃ γενικώτερον εἰς τὴν τόνωσιν τῶν βασικῶν τούτων συντελεστῶν καὶ προϋποθέσεων τῆς προόδου τῶν συνεταιρισμῶν ἐμελέτησε τὴν ὀργάνωσιν καὶ παρ' ἡμῖν σχολικῶν συνεταιρισμῶν, οἵτινες ἀποσκοποῦν ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ διαπαιδαγωγήσουν τὰ παιδιὰ εἰς τὰς μεγάλας ἀρχὰς τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς αὐτοβοηθείας καὶ νὰ ὑποβοηθήσουν ταῦτα νὰ ἀναπτύξουν αὐτενέργειαν καὶ πρωτοβουλίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ γνωρίσουν ταῦτα ἐκ τοῦ συνέγγυς τὸ πνεῦμα τοῦ Συνεργατισμοῦ, νὰ κατανοήσουν τὴν συμβολὴν του εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ γενικώτερον νὰ τὰ προπαιδέυσουν, ὥστε νὰ γίνουν αὔριον οἱ συνειδητοὶ συνεταιῖροι, οἵτινες θὰ πλουτίσουν τὰς τάξεις τῶν συνεταιρισμένων ἀγροτῶν μας μὲ μέλη γνωρίζοντα τὴν ἀξίαν τοῦ Συνεταιρισμοῦ καὶ πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

Ἡ σημασία τῆς ἀρξαμένης προσπάθειας πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ οὐδένα ἐξ ὑμῶν διαφεύγει, δι' ὃ καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως καταβληθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου κάθε δυνατὴ προσπάθεια διὰ τὴν ἐνίσχυσίν της.

Ἦδη ἡ Ὑπηρεσία Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐξέδωκεν εἰδικὴν μελέτην περὶ σχολικῶν συνεταιρισμῶν, ἐκπονηθεῖσαν ὑπὸ τῆς Κυρίας Φωτεινῆς Θ. Τζωριζάκη, τὴν ὁποίαν ἀπέστειλε πρὸς τοὺς Ἐπιθεωρητὰς τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, δοθέντος ὅτι τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον κατὰ πρῶτον λόγον δεόν νὰ ἠγηθῇ τῆς κινήσεως πρὸς ἴδρυσιν σχολικῶν συνεταιρισμῶν, ἐφ' ὅσον οὗτοι ἐπιδιώκουν κατ' ἀρχὴν παιδαγωγικοὺς σκοποὺς καὶ ἀποβλέπουν εἰς τὴν καλυτέραν ἀγωγὴν τῶν παιδιῶν.

Ἡ ἴδια Ὑπηρεσία πρόκειται νὰ ἐκδώσῃ καὶ διανείμῃ προσεχῶς νέον εἰδικὸν φυλλάδιον, περιλαμβάνον πρακτικὰς ὁδηγίας πρὸς ἴδρυσιν σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ, σχέδιον κανονισμοῦ λειτουργίας αὐτοῦ, κα-

θῶς καὶ σχέδιον ἀποφάσεως γενικῆς συνελεύσεως γεωργικοῦ συνεταιρισμοῦ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν ἰδρυθέντος ἢ τυχὸν ἰδρυθησομένου συνεταιρισμοῦ εἰς σχολεῖον τῆς περιφερείας.

Εἰς τοὺς διδασκάλους οἵτινες κατὰ τὰ ἄνω θὰ ἀναλάβουν τὴν σχετικὴν πρωτοβουλίαν ἢ Ἐποπτικὴ Ὑπηρεσία θὰ παράσχη κάθε δυνατὴν ἐνίσχυσιν, δεδομένου ὅτι οὗτοι στεροῦνται σχετικῆς πείρας ὡς πρὸς τὴν ὀργάνωσιν συνεταιρισμῶν.

Πρὸς τοῦτο οἱ Ἐπιθεωρηταὶ καὶ Ἐπόπται Συνεταιρισμῶν θὰ ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς κ.κ. Ἐπιθεωρητὰς καὶ τοὺς Διευθυντὰς τῶν Δημοτικῶν Σχολείων καὶ θὰ συζητήσουν μετ' αὐτῶν τὰ σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τοῦτο. Θὰ ζητήσουν νὰ ἀναπτύξουν καὶ αὐτοί, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ὑπάρχουν ἀντιρροήσεις, τὸ θέμα εἰς τὰ παιδιὰ, ὅταν δὲ ἀποφασισθῇ ἀπὸ τοὺς διδασκάλους καὶ τὰ παιδιὰ ἢ ἴδρυσις σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ, θὰ παρέχουν τὰ τεχνικὰ συμβουλὰς τῶν διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν λειτουργίαν τούτων, χωρὶς νὰ παραλείπουν νὰ τονίζουσιν ὅτι θὰ εἶναι πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν διδασκάλων διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν κάθε ἐμφανιζομένης τυχὸν δυσχερείας.

Ὅταν ἀποφασισθῇ ἡ ἴδρυσις σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ, θὰ συνιστᾶται καὶ πρὸς τὸν γεωργικὸν συνεταιρισμὸν τῆς περιφερείας τοῦ Σχολείου ὅπως παρέχη οὗτος πρὸς τὸν σχολικὸν συνεταιρισμὸν τὴν ἐνίσχυσίν του, συνισταμένην εἰς τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν τούτου, εἰς μικρὰν ὕλικὴν τοιαύτην καὶ εἰς τὴν ἀνάληψιν παρ' αὐτοῦ τῆς διενεργείας λογισμῶ τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ ὠρισμένων συναλλαγῶν, διότι ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς, ὡς ἔνωσις ἀηλίκων, στερεῖται δικαιοπρακτικῆς ἰκανότητος.

Ἡ κίνησις διὰ τὴν ἴδρυσιν σχολικῶν συνεταιρισμῶν δέον νὰ ἀκολουθήσῃ προοδευτικὸν ρυθμὸν, ἰδρυομένου εἰς τὰς ἀρχὰς εἰς ἐκάστην περιφέρειαν περιορισμένου ἀριθμοῦ, καὶ τοῦτο ἵνα δυνηθῶν τὰ Ἐποπτικὰ ὄργανα νὰ παρακολουθήσουν τούτους στενῶς καὶ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἐπιτυχῆ λειτουργίαν των, δεδομένου ὅτι ἀπὸ ταύτην καὶ τὴν ἀκτινοβολίαν τῶν ἀποτελεσμάτων αἵτινα θὰ ἐπιτευχθῶσι θὰ ἐπηρεασθῇ εἰς ἐκάστην περιφέρειαν ἢ ὅλη ἐπὶ τοῦ προκειμένου κίνησις.

Τὰ σχολεῖα αἵτινα θὰ ἰδρῦσουν τοὺς πρώτους συνεταιρισμοὺς δέον νὰ ἐπιλεγῶν ἀπὸ τοὺς κ. κ. Ἐπιθεωρητὰς τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

Ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν σας ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αἵτινα θὰ ἐπιτευχθῶσιν ἐν τῇ περιφερείᾳ σας παρακαλοῦμεν ὅπως μᾶς τηρῆτε λεπτομερῶς ἐνημέρους δι' ἀναφορᾶς σας, ὑποβαλλομένης εἰς διπλοῦν εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἔτους, ἀρχῆς γινομένης ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους.

Ὁ Διευθυντῆς
Α. ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ

IV

Ἄγροτική Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος

Διεύθυνσις Συνεταιρισμῶν

Ἄριθ. 13925)81505

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Σεπτεμβρίου 1955

Εἰδικὴ Διαταγὴ

Π ρ ὄ ς

τοὺς Ἐπιθεωρητὰς καὶ Ἐπόπτας Συνεταιρισμῶν

Περίληψις : «Σχολικοὶ Συνεταιρισμοί».

Διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 121150/18872/21.12.54 Εἰδικῆς Διαταγῆς μας ἀνεπύχθησαν οἱ ἐπιδιωκόμενοι διὰ τῆς λειτουργίας τῶν σχολικῶν συνεταιρισμῶν σκοποὶ, οἵτινες ἀποβλέπουν εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν παιδιῶν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀλληλεγγύης καὶ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τούτων εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Συνεργατισμοῦ.

Διὰ τῶν σχολικῶν συνεταιρισμῶν, ὡς ἐτονίσθη διὰ τῆς ἄνω Διαταγῆς, προπαιδεύονται τὰ παιδιὰ ἐπὶ τῶν ἐπιδιώξεων καὶ τῶν σκοπῶν τῶν συνεταιρισμῶν τῶν ἀγροτῶν, ὥστε οὗτοι νὰ πλουτισθοῦν αὐριον δι' εὐσυνειδήτων μελῶν καὶ ἱκανῶν στελεχῶν, ὅπερ ἐνέχει μεγίστην σημασίαν εἰς τὴν κανονικὴν ἐξέλιξιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς συνεταιριστικῆς κινήσεως τῆς Χώρας.

Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους καθίσταται ἀναγκαία ἡ καταβολὴ ἠδξημένης προσπαθείας ὑπὸ τῶν κ.κ. Ἐπιθεωρητῶν καὶ Ἐποπτῶν Συνεταιρισμῶν, διὰ τὴν σύστασιν εἰς τὴν περιφέρειάν των, ἐν συνεργασίᾳ, κατὰ τὰς ὁδηγίας τῆς ἄνω Διαταγῆς, μετὰ τῶν οἰκείων κ.κ. Ἐπιθεωρητῶν Δημοτικῶν Σχολείων καὶ τῶν Ἐνώσεων Συνεταιρισμῶν, τοιοῦτων συνεταιρισμῶν, εἰς μικρὸν ἐν ἀρχῇ ἀριθμὸν.

Ἐκ τῶν εἰς ἐπέλεσιν τῆς Διαταγῆς ταύτης ὑποβληθέντων, ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ σχολικοῦ ἔτους, σχετικῶν στοιχείων, προκύπτει ὅτι εἰς τινὰς περιφερείας συνεστήθησαν καὶ ἐλειτούργησαν ἱκανοποιητικῶς σχολικοὶ τινες συνεταιρισμοί, εἰς τὰς ἄλλας ὅμως ἡ σχετικὴ μέριμνα ἐξεδηλώθη εἰς προπαρασκευαστικὰς ἐνεργείας, εἴτε διότι κατὰ τὰς ἐπακολουθησάσας ἐπαφὰς προεβλήθη ὅτι τὸ σχολικὸν ἔτος εὗρισκετο εἰς τὸ τέραμα του εἴτε διότι οἱ κ.κ. Ἐπιθεωρηταὶ καὶ Διευθυνταὶ Δημοτικῶν Σχολείων ἔδειξαν ποιάν τινα ἐπιφυλακτικότητα, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐστεροῦντο σχετικῶν ὁδηγιῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

Ἦδη, κατόπιν τῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τούτου ὑπ' ἀρ. 72778/25.6.55 ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς κ. κ. Γενικοὺς Ἐπιθεωρητὰς Στοιχειώδους

Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ἐπιθεωρητῶν Δημοτικῶν Σχολείων, ἣν παραθέτομεν κατωτέρω πρὸς ἐνημέρωσίν σας, δι' ἧς παρέχονται ὁδηγίαι ἐνισχύσεως τῆς προσπαθείας συστάσεως σχολικῶν συνεταιρισμῶν, αἴρονται αἱ προβληθεῖσαι εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐπιφυλάξεις καὶ διευκολύνονται σημαντικῶς αἱ σχετικαὶ ἐνέργειαι.

Ἐπιθυμοῦντες ὅπως συσταθοῦν, κατὰ Ὑποκατάστημα 2—3 τοῦλάχιστον σχολικοὶ συνεταιρισμοί, παρακαλοῦμεν ὅπως ἐπανίδητε τὴν προμνησθεῖσαν Εἰδικὴν Διαταγὴν καὶ συνεργασθῆτε μετὰ τῶν οἰκείων κ.κ. Ἐπιθεωρητῶν καὶ Διευθυντῶν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων καὶ τῶν Ἐνώσεων Συνεταιρισμῶν πρὸς ἐπιλογὴν τῶν Σχολείων, εἰς τὰ ὁποῖα προκρίνεται ἡ σύστασις σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα προβῆτε εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας μετὰ τῶν κ.κ. Διευθυντῶν τῶν ὡς ἄνω Σχολείων διὰ τὴν σύστασιν καὶ λειτουργίαν παρ' αὐτοῖς σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.

Ἡ ἐργασία αὕτη δεόν νὰ ἐπισπευσθῆ, ἐὰν τυχὸν δὲν ἐγένετο ἐν τῷ μεταξύ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταστῆ δυνατὴ ἢ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀρχαιμένου σχολικοῦ ἔτους ὁργάνωσις καὶ λειτουργία, εἰς τὰ προκριθησόμενα κατὰ τὰ ἄνωτέρω Σχολεῖα, σχολικῶν συνεταιρισμῶν.

Εἰς ἣν περίπτωσιν στερεῖσθε τῶν κεκανονισμένων διὰ τὴν ὁργάνωσιν τῶν συνεταιρισμῶν ἐντύπων καὶ κανονισμῶν, νὰ ἀπευθύνεσθε πρὸς ἐφοδιασμόν σας διὰ τούτων εἰς τὴν Ὑπηρεσίαν Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Π.Σ.Ε.Γ.Σ. ἣτις καὶ ἔχει ἀναλάβει τὴν πρωτοβουλίαν τῆς σχετικῆς προσπαθείας.

Ὅδηγίαι διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ θεσμοῦ τῶν σχολικῶν συνεταιρισμῶν παρεσχέθησαν καὶ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας πρὸς τὰς Διευθύνσεις Γεωργίας τοῦ Κράτους. Ἐπομένως νὰ συνεργασθῆτε καὶ μετ' αὐτῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἄνω σκοποῦ.

Ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ἅτινα θὰ ἐπιτευχθῶσιν ἐν τῇ περιφερείᾳ ἐκάστης Ἐπιθεωρήσεως Συνεταιρισμῶν θὰ μᾶς τηρήσητε λεπτομερῶς ἐνημέρους δι' ἀναφορᾶς σας, ὑποβληθησομένης εἰς διπλοῦν εἰς τὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους.

Ὁ Διευθυντῆς

Α. ΔΟΜΕΣΤΙΧΟΣ

Πανελλήνιος Συνομοσπονδία Ἐνώσεων
Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν
Ἰγηρεσία Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως
Νεοφύτου Δούκα 10 Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Σεπτεμβρίου 1955
Ἄριθ. Πρωτ. 1440

Ἐγκύκλιος

Π ρ ὶ ς

τὰς Ἐνώσεις Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν

Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰς ὑπ' ἀριθ. 835 τῆς 10.3.1954 καὶ 1025 τῆς 25.9.1954 ἐγκυκλίους ἡμῶν, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἀποστείλωμεν συνημμένως πρὸς ἐνημέρωσίν σας :

α) Ἀντίγραφον τῆς ὑπ' ἀριθ. 72778 τῆς 25.6.1955 ἐγκυκλίου τοῦ Ἰπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἰθρησκευμάτων πρὸς τοὺς κ. κ. Γενικοὺς Ἐπιθεωρητὰς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ἐπιθεωρητὰς Δημοτικῶν Σχολείων τοῦ Κράτους, διὰ τῆς ὁποίας συνιστᾶται ἡ δοκιμαστικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ εἰς σχολεῖα, τὰ ὁποῖα προσφέρονται πρὸς τοῦτο.

β) Ἀντίγραφον τῆς ὑπ' ἀριθ. 47060)227 τῆς 23 Μαρτίου 1955 ἐγκυκλίου τοῦ Ἰπουργείου Γεωργίας πρὸς τὰς Διευθύνσεις Γεωργίας, διὰ τῆς ὁποίας ζητεῖται νὰ γίνῃ σύστασις εἰς τοὺς κ.κ. τοπικοὺς γεωπόνους τῶν Γεωργικῶν Ἐφαρμογῶν, ὅπως συνεργάζονται μὲ τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα εἰς τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν σχολικοὶ συνεταιρισμοὶ καὶ παρέχουν τὴν συνδρομὴν των εἰς αὐτά.

γ) Ἀντίγραφον τῶν ὑπ' ἀριθ. 18872)121150)21.12.54 καὶ 13925)81505)16.9.55 Ἐιδικῶν Διαταγῶν τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἐλλάδος (Διευθύνσεις Συνεταιρισμῶν) πρὸς τοὺς κ.κ. Ἐπιθεωρητὰς καὶ Ἐπόπτας Συνεταιρισμῶν, διὰ τῶν ὁποίων συνιστᾶται ἡ ἐκ μέρους των συμπαραστάσις καὶ ἐνίσχυσις τῶν σχολείων, εἰς τὰ ὁποῖα ἰδρύθησαν ἢ πρόκειται νὰ ἰδρυθοῦν σχολικοὶ συνεταιρισμοί, καὶ κοινοποιεῖται ἡ ὡς ἄνω ἀναφερομένη ἐγκύκλιος τοῦ Ἰπουργείου Παιδείας.

δ) Σχέδιον ἀποφάσεως γενικῆς συνελεύσεως γεωργικοῦ συνεταιρισμοῦ πρὸς ἐνίσχυσιν σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ λειτουργοῦντος εἰς τὴν ἔδραν αὐτοῦ.

Παρακαλοῦμεν ὅπως ἐνδιαφερθῆ σχετικῶς καὶ ἡ ὑμετέρα Ἐνωσις καὶ παρέχῃ ἐκάστοτε τὴν συνδρομὴν της, ὕλικὴν καὶ ἠθικὴν, εἰς τὰ σχολεῖα τῆς περιφερείας της, εἰς τὰ ὁποῖα λειτουργεῖ ἤδη ἢ ὑπάρχει πρόθεσις νὰ ἰδρυθῆ σχολικὸς συνεταιρισμός.

Μετὰ τιμῆς

Ἰγηρεσία Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως

Θ. ΤΖΩΡΤΖΑΚΗΣ

Ἀνώτερος Συνεταιριστικὸς Σύμβουλος

ΟΔΗΓΙΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

1. *Όρισμός.*

Ο σχολικός συνεταιρισμός είναι ἐλεύθερα ἑνωσις τῶν μαθητῶν, μὲ σκοπὸν τὴν ἀπὸ κοινού ὀργάνωσιν ἐργασιῶν, τὰς ὁποίας διαχειρίζονται ὑπευθύνως οἱ ἴδιοι, μὲ τὴν στοργικὴν συμπαράστασιν τῶν διδασκάλων των, πρὸς ἐπίτευξιν ὁμαδικῶν ἀγαθῶν.

2. *Ἀπαραίτητοι προϋποθέσεις διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν ἐνὸς σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.*

α) *Ἡ προσωπικότης τοῦ διδασκάλου.* Ἡ προκοπὴ καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ συνεταιρισμοῦ εἰς τὸ ἔργον τοῦ σχολείου ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὸν διδάσκαλον. Ἄν ὁ διδάσκαλος ἔχη κατανοήσει τὸ σύστημα καὶ τὸ ἔχη ἀγαπήσει, ἂν ἀκόμη ἔχη τὸ χάρισμα νὰ σέβεται τὰ παιδιὰ ἀλλὰ συγχρόνως νὰ τοὺς ἐμπνέῃ τὸν σεβασμόν, νὰ τὰ ἀφήνῃ ἐλεύθερα νὰ ἀποφασίζουσι καὶ νὰ ἐνεργοῦν ἀλλὰ συγχρόνως νὰ τὰ κυβερνᾷ, ἂν γνωρίζῃ καλὰ τοὺς μαθητὰς του, ὥστε νὰ ἐνθαρρύνῃ ἢ νὰ περιορίζῃ ὅσους χρειάζονται τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο, τότε ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς ἔχει τὴν κυριωτέραν προϋπόθεσιν διὰ νὰ ἐπιτύχῃ.

β) *Ἡ προετοιμασία τῶν μαθητῶν.* Ἀναγκαία ἐπίσης εἶναι ἡ μύησις καὶ ἡ προετοιμασία τῶν παιδιῶν διὰ τὴν ἐπιτυχῆ συμμετοχὴν των εἰς τὸν σχολικὸν συνεταιρισμόν.

Ἡ προετοιμασία αὕτη ἢμπορεῖ νὰ ἀρχίζῃ ἀπὸ τὰς πρώτας τάξεις τοῦ σχολείου. Βοηθοῦν εἰς αὐτὸ ἡ ὀργάνωσις ὁμαδικῶν παιχνιδιῶν, ἡ χαρὰ πού αἰσθάνονται τὰ παιδιὰ διὰ κοινὰς ἐορταστικὰς συγκεντρώσεις, ἡ πρόθυμος τάσις των νὰ προσφέρουσι μικρὰς ὑπηρεσίας, ἀκόμη τὸ ἔνστικτον πρὸς μίμησιν. Ἄν τὰ μικρότερα βλέπουσι τὰ παιδιὰ τῶν μεγαλυτέρων τάξεων νὰ συνεργάζονται ἐνωμένα, θὰ θέλουσι καὶ αὐτὰ νὰ ἀποτελέσουσι μίαν ἰδικὴν των ὁμάδα, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ συνεργάζωνται.

Οὕτω ἤδη τὰ παιδιὰ τῶν μικρῶν τάξεων δυνατὸν νὰ ἀσχοῦνται εἰς ἔργα φιλάλληλα καὶ νὰ συνεργάζωνται μὲ τρόπους ἀπλοῦς. Π.χ. νὰ στέλλουσι μικρὰς ἐπιστολάς, ἀνθὲν εἰς ἀσθενεῖς συμμαθητὰς ἢ νὰ τοὺς ἐπισκέπτωνται, νὰ τοὺς ἐνημερώνουσι σχετικῶς μὲ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸ σχολεῖον καὶ νὰ τοὺς βοηθοῦν νὰ ὑπερνικήσουσι τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζουσι λόγῳ τῶν ἀπουσιῶν κτλ. Ἀκόμη νὰ συνηθίζουσι νὰ διατηροῦν τὰ βιβλία των καθαρὰ καὶ νὰ τὰ παραδίδουσι εἰς

τὸ τέλος τοῦ χρόνου εἰς τὸν διδάσκαλον, διὰ νὰ τὰ χρησιμοποιοῦσιν κατὰ τὸ ἐπόμενον σχολικὸν ἔτος ἄποροι νεώτεροι μαθηταί. Ἐπίσης ἡμποροῦν νὰ ἐκτελοῦν ἀπὸ κοινοῦ διαφόρους ἐργασίας ἐντὸς τῶν φυσιολογικῶν πλαισίων τῶν δυνατοτήτων των, ὅπως νὰ καλλιεργοῦν καθ' ὁμάδας τμήματα τοῦ σχολικοῦ κήπου των, νὰ περιποιοῦνται μικρὰ οἰκόσιτα ζῶα ἢ πτηνά, νὰ φροντίζουσι διὰ τὴν καθαριότητα καὶ τὴν καλὴν διατήρησιν τῶν ἐπίπλων τοῦ σχολείου κτλ. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν θ' ἀντιλαμβάνονται ὅτι ὅταν ἐργάζεται κανεὶς διὰ τὸ καλὸν ὄλων ἐργάζεται καὶ διὰ τὸ ἰδικόν του καλόν, ὅταν προσφέρῃ χαρὰν εἰς ἄλλους, αἰσθάνεται καὶ ὁ ἴδιος χαρὰν. Ἔτσι θὰ καλλιεργῆται αὐτομάτως εἰς τὴν ψυχὴν των τὸ κοινωνικὸν αἶσθημα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀλληλεγγύης.

Ἄλλὰ καὶ διὰ τὰ παιδιὰ τῶν μεγαλυτέρων τάξεων, τὰ ὅποια ἡμποροῦν νὰ ἰδρῦσιν ἓνα σχολικὸν συνεταιρισμὸν καὶ νὰ δράσιν εἰς αὐτόν, ἀπαιτεῖται στάδιον προετοιμασίας. Ὁ διδάσκαλος θὰ κρίνῃ πότε εἶναι ὥριμα τὰ παιδιὰ διὰ νὰ ἰδρῦσιν τὸν συνεταιρισμὸν των. Προτιμότερον εἶναι νὰ δώσῃ ἀφορμὴν κάποια δυσκολία, τὴν ὁποίαν θὰ εἶναι δυνατὸν ν' ἀντιμετωπίσιν μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν δυνάμεων ὄλων, ἢ κάποια ἀνάγκη, ἓνα σχέδιον ποὺ ἀπαιτεῖ συνεννόησιν καὶ συνεργασίαν περισσοτέρων προσώπων. Ὁ Συνεταιρισμὸς εἶναι παιδί τῆς ἀνάγκης. Ὅπως δὴποτε ὅμως ἡμπορεῖ ὁ διδάσκαλος νὰ προκαλέσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παιδιῶν καὶ μὲ τὸ νὰ ἀναφέρῃ εἰς αὐτὰ τὰς ἐπιτεύξεις ἄλλων παιδιῶν, ὀργανωμένων εἰς σχολικοὺς συνεταιρισμοὺς, ἢ τὰ ἀγαθὰ τὰ ὅποια ἐξασφαλίζει εἰς τοὺς γονεῖς των ὁ συνεταιρισμὸς τῶν ἐνηλίκων.

γ) *Προετοιμασία τοῦ σχολικοῦ κλίματος.* Ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς δὲν εἶναι ἀπασχόλησις ξένη πρὸς τὴν σχολικὴν ἐργασίαν, ἢ ὁποία προστίθεται εἰς αὐτήν, διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ νέα βάρη ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἀπαιτεῖ τὸ σχολικὸν πρόγραμμα. Ἀντιθέτως ἐμποτίζει ὅλην τὴν σχολικὴν ζωὴν καὶ ἐργασίαν εἰς τὰς τάξεις. Δὲν πρέπει νὰ ἐπιβαρύνῃ τὸ σχολικὸν πρόγραμμα ἀλλὰ νὰ τὸ ὑπηρετῇ καὶ νὰ τὸ βοηθῇ, ὥστε νὰ γίνεται εὐκολώτερον καὶ περισσότερον ἀποδοτικὸν διὰ τὰ παιδιὰ. Ἄλλως ἢ λειτουργία τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ θὰ προσκρούσῃ εἰς τὸ ἥδη βαρὺ σχολικὸν πρόγραμμα καὶ δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξεύρῃ χρόνον διὰ τὴν ἄνετον λειτουργίαν του.

Πρέπει ἐπίσης νὰ βοηθῇ τὰ παιδιὰ νὰ προσφέρουν σιγὰ σιγὰ τὰς ἱκανότητάς των εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ συνόλου.

3. Ἴδρυσις.

Εὐκολωτέρα εἶναι ἡ ἵδρυσις σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς ὑπαίθρου, διὰ πολλοὺς λόγους, κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἑξῆς :

α) Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν εἶναι περιορισμένος.

β) Ὑπάρχει εὐχέρεια δημιουργίας σχολικοῦ κήπου, καλλιεργείας σχολικοῦ ἀγροῦ, διατροφῆς ζώων κτλ.

γ) Λειτουργεῖ συνηθέστατα εἰς τὴν ἔδραν τοῦ σχολείου τοπικὸς συνεταιρισμὸς ἐνηλίκων, ὁ ὁποῖος ἔμπορεῖ νὰ καθοδηγῇ, νὰ ἐνισχύῃ καὶ νὰ προσφέρῃ τὸ παράδειγμά του εἰς τὸν σχολικὸν συνεταιρισμόν.

Ἡ καταλληλοτέρα ἡλικία διὰ νὰ ἰδρῦσουν τὰ παιδιὰ σχολικὸν συνεταιρισμόν, ὅπως πιστοποιοῦν οἱ Γάλλοι ἐκπαιδευτικοί, μετὰ μακρὰς παρατηρήσεις καὶ μετὰ ψυχολογικὴν ἔρευναν ἀναφερομένην εἰς τὴν ἐξακριβώσιν τῆς ἡλικίας, καθ' ἣν τὰ ἄτομα εἶναι πρόθυμα πρὸς συνεργασίαν καὶ ἱκανὰ νὰ καλλιεργήσουν κοινωνικὸν πνεῦμα, εἶναι ἡ ἡλικία ἀπὸ 9 ἢ 10—12 ἐτῶν. Κατὰ τὴν ἡλικίαν τῶν 9 ἢ 10 χρόνων—ὅπως σημειώνουν οἱ σύγχρονοι ψυχολόγοι—παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ δύο φῦλα τὸ κορυφωμα τῆς κοινωνικότητος. Τὰ παιδιὰ γίνονται εὐκόλως καὶ προθύμως μέλη εἰς μίαν ὁμάδα συνομηλικῶν καὶ ἔμπορῶν ν' ἀφομοιώσουν τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ συμφέρον τοῦ ἀτόμου ἐγκλείεται μέσα εἰς τὸ συμφέρον τοῦ συνόλου.

Ἐπομένως ἤδη τὰ παιδιὰ τῆς Δ' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ ἔμποροῦν νὰ ἰδρῦσουν σχολικὸν συνεταιρισμόν καὶ νὰ ἐργασθοῦν ἐπιτυχῶς εἰς αὐτόν.

Αὐτονόητον εἶναι ὅτι ἡ ἴδρυσις ἐκάστου σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ πρέπει νὰ γίνεται ἔπειτα ἀπὸ σχετικὴν ἐγκρισίν τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Δημοτικῶν Σχολείων, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ ἄμεσος ἐπόπτης τῶν σχολικῶν συνεταιρισμῶν τῆς περιφερείας του.

4. Διευτοργία - Πορεία.

Ἡ ἀρχὴ πρέπει νὰ γίνεται μὲ πολλὴν προσοχήν. Ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς—μέσον κατ' ἀρχὰς ἐξυληρευτήσεως διαφόρων ὕλικῶν ἀναγκῶν—πρέπει ὁπωσδήποτε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ στηριχθῇ εἰς παιδαγωγικὸν βᾶθρον καὶ νὰ ἐμφανθῇ μέσα εἰς τὸ ὄλον ἔργον τοῦ σχολείου, τὸ ὁποῖον νὰ ὑποβοηθῇ, νὰ συμπληρώνη καὶ νὰ ἀναπτύσῃ.

Πρέπει εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ καθορίζωνται μὲ σαφήνειαν οἱ σκοποί, περιορισμένοι κατ' ἀρχὰς, ἀνάλογοι μὲ τὰς δυνάμεις τῶν παιδιῶν καὶ τὰς εἰδικωτέρας ἀνάγκας καὶ συνθήκας τοῦ σχολείου καὶ ἐνηρμομισμένοι μὲ τὸ γενικώτερον περιβάλλον.

Ὁ ρυθμὸς τῆς ἀναπτύξεως τοῦ συνεταιρισμοῦ πρέπει νὰ εἶναι βραδύς, διὰ νὰ εἶναι σταθερός. Δὲν πρέπει οὔτε νὰ σπεύδῃ κανεὶς, παρασυρόμενος ἀπὸ τὰς πρώτας ἐπιτυχίας, οὔτε νὰ ἀναχαιτίζεται ἀπὸ τὰς τυχόν ἀποτυχίας. Πρέπει νὰ μελετᾷ τὰ αἷτια τῶν ἀποτυχιῶν, νὰ τὰ παραμερίζῃ, καὶ μὲ γαλήνην καὶ σύνεσιν νὰ συνεχίξῃ τὰς προσπάθειάς.

5. *Συνεργασία Σχολικοῦ Συνεταιρισμοῦ με τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν, με τὸν Συνεταιρισμὸν τῶν ἐνηλίκων, τὰς τοπικὰς Ἀρχὰς κτλ.*

Καλὸν εἶναι εἰς σχολικὴν συγκέντρωσιν νὰ ἐνημερώνωνται καὶ οἱ γονεῖς τῶν μαθητῶν ἀναφορικῶς μετὰ τὴν ἴδρυσιν σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ νὰ διαφωτίζωνται σχετικῶς. Θὰ γίνωνται ἔτσι καὶ αὐτοὶ ὑποστηρικταὶ καὶ συμπαραστάται τοῦ ἐπιχειρουμένου ἔργου. Ἐξ ἄλλου ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς θὰ διευκολύνη καὶ θὰ ἐνισχύη τὴν συνεργασίαν τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ σχολείου, τῶν γονέων καὶ τῶν διδασκάλων.

Λίαν ἐξυληρητικὴ διὰ τὴν προκοπὴν τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ θὰ εἶναι καὶ ἡ συνεργασία αὐτοῦ μετὰ τὸν τοπικὸν συνεταιρισμὸν τῶν ἐνηλίκων, τὸν ἐπόπτην συνεταιρισμὸν τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης, τὸν ὑγειονομικὸν ἐπιθεωρητὴν, τὸν τοπικὸν γεωπόνον, τὴν ὑπάλληλον τῆς ἀγροτικῆς οἰκοκυρικῆς κτλ., ἀναλόγως βεβαίως πρὸς τὰς ἑκασταχοῦ τοπικὰς συνθήκας καὶ κατὰ τὴν ὑπεύθυνον κρίσιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ σχολείου. Ἡ συνεργασία αὐτή, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Συνεργατισμοῦ, θὰ ἀνακουφίξη τὴν ἐργασίαν τοῦ διδασκάλου ἢ καὶ θὰ συντελῇ εἰς τὸν καταμερισμὸν τῶν φροντίδων του. Ὁ συνεταιρισμὸς τῶν ἐνηλίκων ἐξ ἄλλου θὰ δύναται νὰ βοηθῇ τὸν σχολικὸν συνεταιρισμὸν κατὰ τὰς συναλλαγὰς του μετὰ τρίτων, ἀναλαμβάνων μετὰ ἰδικὴν του εὐθύνην οἰανδήποτε δικαιοπραξίαν χρήσιμον εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ, ὁ ὅποιος, ὡς ἔνωσις ἀνηλίκων, στερεῖται δικαιοπρακτικῆς ἰκανότητος. Καὶ ἀπὸ παιδαγωγικῆς ἀπόψεως ὁμοίως θὰ εἶναι ἐξυληρητικὴ ἡ συνεργασία αὐτή. Τὰ παιδιὰ θὰ αἰσθανθοῦν ὅτι, ἐκτὸς τῶν γονέων καὶ τῶν διδασκάλων των, ἡ κοινωνία τῶν ὄριμων ἐνδιαφέρεται διὰ τὰς ἐργασίας των καὶ συνεργάζεται διὰ τὴν προκοπὴν των, καὶ συγχρόνως θὰ ἐνημερωθοῦν διὰ τὴν ἐργασίαν διαφόρων κοινωνικῶν παραγόντων καὶ διὰ τὴν συμβολὴν αὐτῶν εἰς τὴν κοινωνικὴν προκοπὴν. Δύναται μάλιστα ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου, ἐὰν τὸ κρίνη σκόπιμον καὶ ἐξυληρητικόν, νὰ σχηματίσῃ ἐκ τῶν προσώπων τούτων συμβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ, ἢ ὁποῖα νὰ βοηθῇ αὐτὸν διὰ τὴν ἀποδοτικωτέραν λειτουργίαν του.

Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς συνεργασίας αὐτῆς ἐξεδόθησαν αἱ ἀνωτέρο δημοσιευθεῖσαι ἐγκύκλιοι τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργείων καὶ Ὁργανισμῶν.

Ἡ Ὑπηρεσία Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐξ ἄλλου ἀποπέμπει πρὸς τοὺς γεωργικὸς συνεταιρισμοὺς τῶν ἐνηλίκων καὶ τὰς Ἐνώσεις των εἰδικὰς ὁδηγίας περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐνισχύσεως τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ τῆς περιφερείας των, ἐφ' ὅσον τὸ σχολεῖον θὰ ἴδρυσ-

τοιούτον και θά ἐπεθύμει τὴν συνεργασίαν μετὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ τῶν ἐνηλίκων.

Ἡ συνεργασία μὲ τὸν τοπικὸν συνεταιρισμὸν τῶν ἐνηλίκων ἐξυπηρετεῖ και ἀπὸ ἄλλης πλευρᾶς τοὺς σκοποὺς τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ. Διεγείρει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παιδιῶν διὰ τὸν τοπικὸν συνεταιρισμὸν τῶν ἐνηλίκων, τὸν ὁποῖον προθύμως θὰ θελήσουν νὰ βοηθήσουν βραδύτερον. Τοῦτο ὄχι μόνον θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν τοπικὸν συνεταιρισμὸν, ἀλλὰ θὰ προσφέρῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ γίνουσι κτῆμα ἕσασαι αἱ κοινωνικαὶ ἀρεταί, εἰς τὰς ὁποίας τὸ σχολεῖον ἐμύησε και ἤσκησε τὰς ψυχὰς τῶν παιδιῶν.

Ἐνδιάμεσον γέφυραν μετὰ τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ και τοῦ συνεταιρισμοῦ τῶν ἐνηλίκων δύνανται ν' ἀποτελέσουν οἱ συνεταιρισμοὶ τῶν «Συλλόγων Ἀγροτοπαίδων» και τῶν «Σπιτιῶν τοῦ Παιδιοῦ». Δείγματα ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος μᾶς ἔδωσαν ἤδη κατὰ τὸ 1954—1955 Σύλλογοι Ἀγροτοπαίδων εἰς τὴν περιφέρειαν Καστοριάς και Σπίτια τοῦ Παιδιοῦ εἰς τὴν περιφέρειαν Φλωρίνης.¹

Πολύτιμον θὰ ἦτο ἐπίσης διὰ τὸν σχολικὸν συνεταιρισμὸν και τὸ ἐνδιαφέρον δι' αὐτὸν τῆς σχολικῆς ἐφορείας. Ἐπίσης θὰ ἐνίσχυε σημαντικῶς ἢ στοργικῆ συμπαράστασις τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Κοινότητος κτλ.

Παραθέτομεν σχέδιον ἀποφάσεως γενικῆς συνελεύσεως γεωργικοῦ συνεταιρισμοῦ πρὸς ἐνίσχυσιν σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.

6. *Σχέδιον πρακτικοῦ ἀποφάσεως γενικῆς συνελεύσεως Γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ πρὸς ἐνίσχυσιν Σχολικοῦ Συνεταιρισμοῦ.*

Ὁ Πυθόδωρος τοῦ Συνεταιρισμοῦ εἰσηγῆται εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν τὰ ἀκόλουθα :

Ἡ ἰδρυσις και λειτουργία σχολικῶν συνεταιρισμῶν ἠμπορεῖ νὰ ὑποβοηθήσῃ νὰ καλλιέργηθῇ τὸ συνεταιριστικὸν πνεῦμα εἰς τὰ παιδιά, ἰδιαίτερος εἰς τὰ παιδιά τῆς ὑπαίθρου, ὅπου ὁ συνεταιριστικὸς θεσμὸς εἶναι ἀπαραίτητος.

Τὰ παιδιά δηλαδή, τὰ ὁποῖα ἦσαν φοιτοῦν εἰς τὸ σχολεῖον εἶναι μέλη εἰς σχολικὸν συνεταιρισμὸν, ὅταν ἀποφοιτήσουν ἀπὸ αὐτοῦ θὰ ἔχουν κατανοήσει τὴν σημασίαν τῆς συνεταιριστικῆς ἰδέας διὰ τὴν εὐημερίαν και τὴν ἀνύψωσιν τοῦ λαοῦ και θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμοῦν τὴν εὐρύτεραν κοινωνικὴν ἀποστολὴν τοῦ θεσμοῦ. Πρὸς τούτοις θὰ ἔχουν προετοιμασθῇ διὰ ν' ἀντιλαμβάνωνται ὀρθῶς και τὰ δικαιώ-

¹ Δετομερεστέρα ἐκθεσις σχετικῶς θὰ δοθῇ εἰς προσεχῆς εἰδικὸν φυλλάδιον (ἀρ. β), τὸ ὁποῖον θὰ περιλαμβάνῃ τὴν δρᾶσιν τῶν ἤδη ἰδρυθέντων σχολικῶν συνεταιρισμῶν εἰς τὴν χώραν μας.

ματα ἀλλὰ καὶ τὰς ὑποχρεώσεις των, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ βασικὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν εὐρυθμὸν λειτουργίαν ἑνὸς συνεταιρισμοῦ.

Εἶναι ἐπομένως φανερὸν τὸ συμφέρον τῆς συνεταιριστικῆς κινήσεως γενικῶς καὶ κάθε συνεταιρισμοῦ εἰδικώτερον νὰ ἀναπτυχθῶν σχολικοὶ συνεταιρισμοί.

Ἀποτελοῦν αὐτοὶ τὴν ἀσφαλεστέραν βάσιν διὰ ν' ἀναπτυχθῶν καὶ νὰ προκόψουν οἱ συνεταιρισμοὶ τῶν ἐνηλίκων, διὰ νὰ ἐδραιωθῇ ἡ συνεταιριστικὴ ἰδέα καὶ νὰ κατανοηθῇ ἡ ἀξία τῆς εἰς πλατυτέρους κύκλους τῆς κοινωνίας.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὰς σημαντικὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας πρόκειται νὰ προσφέρῃ ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς εἰς τὴν συνεταιριστικὴν κίνησιν, ἔξ ἴσου σημαντικαὶ εἶναι καὶ αἱ ὑπηρεσίαι του, ὅπως ἀναγνωρίζεται γενικῶς, διὰ τὴν ἀγωγήν τῶν παιδιῶν καὶ διὰ τὴν αὐτοδύναμον ἱκανοποίησιν τῶν πρακτικῶν ἀναγκῶν τῶν μαθητῶν, τοῦ σχολείου, τῆς κοινότητος εἰς τὴν ὁποίαν λειτουργεῖ τὸ σχολεῖον κτλ.

Εἶναι συνεπῶς ἀπολύτως ἐνδεδειγμένον ὅπως συμβάλουν οἱ συνεταιρισμοὶ διὰ τὴν ἰδρυσιν σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ εἰς σχολεῖα τῆς περιφερείας των, ἐφ' ὅσον κρίνουν ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐνισχύσουν ὁποσδήποτε σχετικὴν προσπάθειαν.

Τὸ συμβούλιον ἐπιθυμεῖ ὅπως ὁ Συνεταιρισμὸς μας προσφερθῇ νὰ ὑποβοηθήσῃ τὸ ἔργον αὐτὸ εἰς τὴν περιφερείαν του. Ἦδη ἔχει ἔλθει εἰς συνεννόησιν μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ . . . Σχολείου, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε—κατὰ τὰς διδομένας ὁδηγίας ὑπὸ τῆς Ὑπηρεσίας Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως—νὰ καθοδηγήσῃ τὰ παιδιά νὰ ἐνωθοῦν διὰ νὰ ἰδρῦσουν σχολικὸν συνεταιρισμὸν καὶ νὰ διατυπώσουν τὸν κανονισμὸν τῆς λειτουργίας του. Ἐπίσης ἀνέλαβε νὰ ἐπιτύχῃ τὰς ἀπαραιτήτους ἐγκρίσεις.

Ἦδη προτείνονται εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν τὰ ἀκόλουθα :

1) Νὰ βοηθήσῃ κατὰ πάντα τρόπον ὁ Συνεταιρισμὸς μας τὸν σχολικὸν Συνεταιρισμὸν τοῦ Σχολείου. . .

2) Νὰ συμμετάσῃ προθύμως δι' ἀντιπροσώπων του εἰς τυχὸν ἰδρυθησομένην συμβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ σχολείου.

3) Νὰ ἐνισχύσῃ κατὰ τὸ δυνατόν τὸν σχολικὸν συνεταιρισμὸν οικονομικῶς, ἰδίως κατὰ τὰ πρῶτα του βήματα, μέχρις ὅτου δυνηθῇ οὗτος νὰ ἐξασφαλίσῃ ἰδίους ἐπαρκεῖς πόρους.

Τὸ εἰτησίως παρασχετέον ποσὸν θὰ καθορίζεται ἐκάστοτε ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως, μετὰ πρότασιν τοῦ συμβουλίου. Διὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος . . . προτείνεται νὰ διατεθῇ ποσὸν ἐκ δραχμῶν . . .

4) Ἐπειδὴ ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς, ὡς ἔνωσις ἀνηλίκων, θὰ συναντήσῃ δυσχερείας κατὰ τὰς συναλλαγὰς του μετὰ τρίτων, διότι στερεῖται δικαιοπρακτικῆς ἱκανότητος, προτείνεται νὰ ἐξουσιοδοτηθῇ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ὅπως, ὅταν παρίσταται ἀνάγκη, παρεμβαί-

νη αὐτεπαγγέλτως ἐν τῷ πνεύματι τῆς διευκολύνσεως καὶ ἐνισχύσεως τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ ἀναλαμβάνη ἰδίᾳ εὐθύνη καὶ ἰδίῳ ὀνόματι οἰανδήποτε δικαιοπραξίαν, χρήσιμον εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἀποφασίζουν ἕκαστοτε τὰ νεαρὰ μέλη τοῦ συνεταιρισμοῦ, μετὰ σύμφωνον γνώμην τοῦ διευθυντοῦ τοῦ σχολείου ἢ — ἂν ἔχη συστηθῆ — τῆς συμβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἐντὸς τῶν δυνατοτήτων τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.

Ἡ γενικὴ συνέλευσις ἐγκρίνει ἀπάσας τὰς ἀνωτέρω προτάσεις τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, δρίζει εἰς δραχμὰς . . . τὸ παρασχετέον ποσὸν διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ τυχόν ἰδρυθησομένου σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ ἐξουσιοδοτεῖ τὸ συμβούλιον νὰ προβῆ εἰς πάσας τὰς ἐνδεικνυόμενας ἐνεργείας πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεών της.

7. Πόροι τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν μερικὰ μέσα πρὸς δημιουργίαν τῶν ἀναγκαίων πόρων τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.

- 1) Εἰσφορὰ (μηνιαία ἢ ἐτησία) τῶν μελῶν.
- 2) Εἰσφορὰ τῶν ἐπιτίμων μελῶν.
- 3) Δάνειον χορηγούμενον ὑπὸ τοῦ τοπικοῦ Συνεταιρισμοῦ.
- 4) Δωρεὰ παρεχομένη ὑπὸ τοῦ τοπικοῦ Συνεταιρισμοῦ ἢ ἄλλης Ὄργανώσεως, πρὸς διευκόλυνσιν τῶν πρώτων προσπαθειῶν.
- 5) Λειτουργία πρατηρίου (¹)
- 6) Παραγωγικὴ ἐργασία τῶν παιδιῶν, ἥτοι :
 - α) Καλλιέργεια σχολικοῦ κήπου (ἀνθοκομία, λαχανοκομία κτλ.).
 - β) Καλλιέργεια σχολικοῦ ἀγροῦ.
 - γ) Διατήρησις φυτωρίου δένδρων.
 - δ) Διατροφή μικρῶν ζώων καὶ πτηνῶν.
 - ε) Μελισσοτροφία.
 - στ) Σηροτροφία.
 - ζ) Συλλογὴ φαρμακευτικῶν βοτάνων (χαμομήλι, φασκόμηλο, ρίγανη κτλ.).
 - η) Χειροτεχνικαὶ ἐργασίαι (ἀπὸ ξύλον, γύψον, πηλόν, κοχύλια, χόρτον), ἱχογραφήματα, διάφορα κεντήματα, πλεκτά, ὑφαντὰ κτλ.

(1) Ὑπάρχουν περιπτώσεις πού ὁ διδάσκαλος ἀγοράζει χονδρικῶς σχολικά εἶδη καὶ τὰ μεταπωλεῖ εἰς τὰ παιδιά μὲ μικρὸν κέρδος, τὸ ὁποῖον καταθέτει εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ συνεταιρισμοῦ. Αὐτὸ τὸ μικροεμπόριον, τὸ ὁποῖον ἐξ ἄλλου δὲν παρέχει εἰς τὰ παιδιά εὐκαιρίαν δράσεως, δίδει συχνὰ λαβὴν εἰς δυσμενῆ σχόλια καὶ προκαλεῖ ἀντιδράσεις καὶ παρεξηγήσεις εἰς βάρος τοῦ διδασκάλου. Δι' αὐτὸ πρέπει νὰ διεξάγεται μὲ προσοχὴν καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἀποφεύγεται. Τὴν σχετικὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν παιδιῶν ἡμπορεῖ νὰ ἀναλαμβάνη ὁ τοπικὸς Συνεταιρισμὸς τῶν ἐνηλίκων.

θ) Ὁργάνωσις ἐφορῶν κτλ. Εἰς τὴν ἀπασχόλησιν αὐτὴν, ποικιλοτρόπως ὠφέλιμον, πρέπει νὰ δώσωμεν ἰδιαίτερον προσοχὴν οἱ ἐμψυχωταὶ τοῦ συνεταιρισμοῦ. Δύναται νὰ συντελέσῃ σημαντικῶς εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν ἐσόδων τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ συγχρόνως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς συμπαθείας πρὸς τὸ σχολεῖον. Πρέπει ὅμως αἱ ἐφορταὶ νὰ ὀργανώνωνται μὲ σύστημα, ὥστε οὔτε νὰ καταπονοῦν τὰ παιδιὰ οὔτε νὰ φέρουν διαταραχὴν εἰς τὴν σχολικὴν ζωὴν. Πρέπει νὰ ἐνυφαίνωνται μὲ αὐτὴν καὶ ν' ἀποτελοῦν κέντρον ἐνδιαφέροντος, τὸ ὁποῖον νὰ παρακινήσῃ εἰς εὐρύτεραν μάθησιν καὶ δρασίαν.

ι) Θεληματικὴ οἰκονομία, ἡ ὁποία ἀποφασίζεται αὐθορμητῶς ἀπὸ τὰ παιδιὰ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ κ. ἄ.

Φυσικὰ κάθε σχολεῖον, ἀναλόγως τῶν ἰδιαίτερων συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρίσκεται, θὰ ἐκλέξῃ τὰ προσφορώτερα μέσα διὰ τὴν ἐξεύρεσιν πόρων καὶ θὰ τὰ ἐφαρμόσῃ μὲ προσοχὴν καὶ περίσκεψιν. Ἐν λ. χ. τὰ παιδιὰ ἐνὸς σχολείου εἶναι πολὺ πτωχὰ, προτιμότερον νὰ μὴ τοὺς ζητηθῇ εἰσφορά.

Αἱ διδόμεναι ἐνίσχυσεις ἐξ ἄλλου πρέπει ἀπλῶς ν' ἀποτελοῦν ἐπιχειρηματικὸν κεφάλαιον διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ. Τὰ παιδιὰ πρέπει εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ τὸ ἐννοήσωσιν αὐτὸ καὶ νὰ φιλοτιμηθοῦν ν' ἀξιοποιήσωσιν καὶ νὰ πολλαπλασιάσωσιν τὴν διδομένην ἐνίσχυσιν μὲ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐργασίαν των.

Δὲν πρέπει ποτὲ ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς νὰ ζητῇ χρηματικὴν βοήθειαν ἀπὸ τοὺς ἐνισχυτάς του ἢ νὰ ὀργανώῃ ἐράνους κτλ. διὰ νὰ ἐκανοποιήσῃ ἀτομικοὺς σκοποὺς τῶν μελῶν. Αὐτὸ θὰ τὸν ἀπεμάκρυνε ἀπὸ τὸ γνήσιον πνεῦμα του καὶ θὰ τὸν ἠμλόδιζε ν' ἀποβῇ σύστημα ἀγωγῆς.

Ἐπίσης ἡ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις τοῦ συνεταιρισμοῦ τῶν ἐνηλίκων ἢ ἄλλων Ὁργανώσεων δὲν πρέπει νὰ ὑπερτονίζεται. Σημασίαν ἔχει κυρίως ἡ ἀγαθὴ συνεργασία, ἡ ἠθικὴ συμπαράστασις καὶ ἐνίσχυσις τῶν ὀρίμων διὰ τὸν σχολικὸν συνεταιρισμόν.

Ὅπωςδήποτε ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς πρέπει νὰ προσπαθῇ νὰ στηρίζεται σὺν τῷ χρόνῳ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον εἰς τὴν παραγωγικὴν ἐργασίαν τῶν μελῶν του καὶ ὀλιγώτερον εἰς τὴν εἰσφορὰν των ἢ τὰς ἐξωθεν ἐνίσχυσεις. Ἀρκεῖ νὰ καταβάλλεται ἰδιαίτερα προσοχή, ὥστε τὰ χειροτεχνήματα καὶ ἐν γένει τὰ ἀντικείμενα ποὺ κατασκευάζουν τὰ παιδιὰ, αἱ ἐργασίαι τὰς ὁποίας προσφέρουν, αἱ ἐφορταὶ ποὺ ὀργανώνουν κτλ. νὰ εἶναι ἀποτέλεσμα φιλοτίμου καὶ εὐσυνειδήτου προσπαθείας, ἀξίας νὰ προσκομίσῃ ὑλικά ὠφελήματα εἰς τὸν συνεταιρισμόν.

Ἐπίσης πρέπει νὰ προσέχη ὁ ἐμψυχωτῆς τοῦ συνεταιρισμοῦ νὰ εἶναι αἱ ἔργασίαι ποικίλαι, ὥστε νὰ μορφώνουν καὶ νὰ μὴ μεταβάλλουν τὰ παιδιὰ εἰς ἔργατας, νὰ ἐνυφαίνωνται αὐταὶ εἰς τὸ μορφωτικὸν ἔργον τοῦ σχολείου καὶ νὰ τὸ ὑπηρετοῦν· ἐπίσης νὰ μὴ καταπονοῦν τὰ παιδιὰ μὲ ἀνάθεσιν ἔργων δυσχερῶν ἢ περισσοτέρων ἀπὸ ὅσα ἐπιτρέπουν αἱ δυνάμεις των καὶ ὁ διαθέσιμος χρόνος των.

Πρέπει ἀκόμη νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν του ὁ ἐμψυχωτῆς τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ ὅτι ἡ καλλιέργεια τοῦ πνεύματος τῆς οἰκονομίας, τῆς ἱκανότητος πρὸς ἐξεύρεσιν χρημάτων καὶ τῆς συνηθείας τῆς καλῆς χρήσεώς των πρέπει πάντοτε νὰ εἶναι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν κοινωνικῶν σκοπῶν τοῦ Συνεταιρισμοῦ καὶ νὰ μὴ τὸν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸν γνήσιον χαρακτῆρα του.

Ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς δὲν εἶναι ἐμπορικὴ ἐπιχείρησις. Ἡ δημιουργία πόρων σκοπὸν κύριον ἔχει τὴν βοήθειαν ὁπόρων μελῶν, τὴν ἐξυπηρέτησιν διαφόρων ἀναγκῶν τοῦ σχολείου, αἱ ὁποῖαι ἄλλως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπισθοῦν, τὴν οἰκονομικὴν ὑποστήριξιν τῶν διαφόρων ἔργασιῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ, καὶ τέλος τὴν ἀσκήσιν ἔργων κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης.

Βεβαίως ἡ μετάβασις ἀπὸ τὸ στάδιον τῆς αὐτοεξυπηρετήσεως εἰς τὸ στάδιον τῆς κοινωνικῆς δράσεως θὰ εἶναι βαθμιαία καὶ θὰ γίνεται μὲ προσοχήν. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ κρίνεται ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν ἐπιτυχὴν του ἐξέλιξιν ἀπὸ ὄργάνου πρὸς αὐτοεξυπηρέτησιν εἰς παιδαγωγικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον γεννᾷ καὶ καλλιιεργεῖ τὰς ἀνωτέρας ἀρετὰς τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου.

8. Διοίκησις τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.

Ὅπως φαίνεται σαφῶς ἀπὸ τὸν ὄρισμὸν τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ (1), ἡ διοίκησις τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ ἡ διαχείρισις τῶν ἔργασιῶν του πρέπει νὰ ἀσκῆται ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ παιδιὰ—μὲ τὴν συμπαράστασιν καὶ τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ διδασκάλου. Τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου εἶναι λεπτὸν καὶ δύσκολον. Πρέπει αὐτὸς νὰ ἐλέγῃ καὶ νὰ κατευθύνῃ τὴν ἐλευθερίαν τῶν παιδιῶν, χωρὶς καὶ νὰ τὴν περιορίζῃ ἢ νὰ παρεμποδίξῃ τὴν πρωτοβουλίαν των. Πρέπει ἐπίσης νὰ προσέχη πολὺ, ὥστε νὰ διατηρῆται ἡ τάξις καὶ ἡ πειθαρχία, χωρὶς νὰ παρίσταται ἀνάγκη νὰ τὴν ἐπιβάλλῃ καὶ νὰ ὑπενθυμίῃ εἰς τὰ παιδιὰ ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ὅτι εἶναι μαθηταί.

Ἐπίσης πολὺ πρέπει νὰ προσέχουν τὰ ἐπίτιμα ἐνήλικα μέλη, ὥστε νὰ βοηθοῦν, νὰ ἐνισχύουν, νὰ καθοδηγοῦν, χωρὶς νὰ περιορίζουν τὴν

(1) Βλ. σελ. 17

αυτενέργειαν τῶν παιδιῶν καὶ πρὸ πάντων χωρὶς νὰ ἀσκοῦν αὐτοὶ τὴν διοίκησιν τοῦ συνεταιρισμοῦ.

Ἰδιαιτέρως λεπτὸν σημεῖον εἶναι ἡ οἰκονομικὴ διαχείρισις, διότι τὰ παιδιά, ἰδίως εἰς τὴν ἀρχήν, δὲν εἶναι ὥριμα νὰ τὴν ἀσκοῦν. Ἐξ ἄλλου ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι τὸ ταμεῖον τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ εἶναι προϊὸν τῆς ἐργασίας τῶν παιδιῶν, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι ἐργάται χωρὶς πρωτοβουλίαν καὶ ἰδίαν θέλησιν, ἀλλὰ ὑπεύθυνοι συνεταιῖροι, μὲ σκοποὺς ὑπερατομικούς, τοὺς ὁποίους καθορίζουν αὐτοβούλως. Ἐπομένως πρέπει τὰ ἴδια νὰ εἶναι ὑπεύθυνα διὰ τὴν φύλαξιν καὶ τὴν διαχείρισιν τοῦ ταμείου των.

Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀσκῆται ἔλεγχος.

Κατ' ἀρχὰς ὁ ἔλεγχος τῆς οἰκονομικῆς κινήσεως καλὸν εἶναι νὰ γίνεται ἀπὸ τὸν ἐμπνευχωτὴν- διδάσκαλον, ἐνώπιον ὅλων τῶν μαθητῶν. Ἐπειτα, ὅταν θὰ ἔχουν προετοιμασθῆ πλέον τὰ παιδιά, ἢ μπορεῖ νὰ γίνεται ὁ ἔλεγχος ἀπὸ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ἢ ἀπὸ ἐλεγκτάς, ὁριζομένους πρὸς τοῦτο ἀπὸ τὴν γενικὴν συνέλευσιν.

Ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἀσκῆ τελικῶς ἐπιθεώρησιν μὲ λεπτότητα μόνος ἢ μὲ τὰ ἐπίτιμα ἐνήλικα μέλη τοῦ συνεταιρισμοῦ.

Ἡμπορεῖ νὰ προβληθῆ τὸ ἐρώτημα, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτραπῆ εἰς τὰ παιδιά νὰ διαχειρίζωνται τὰς προσόδους τοῦ σχολικοῦ κήπου καὶ ν' ἀποφασίζουσι διὰ τὴν διάθεσίν των, ἀφοῦ αὐταὶ ἀνέχουσι εἰς τὸ σχολικὸν ταμεῖον. Ἄν ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς στηρίζεται ἐπὶ ὀρθῶν καὶ ὑγιῶν βάσεων, δὲν θὰ προκύψῃ πρόβλημα. Τὰ παιδιά θὰ γνωρίζουσι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ὁ σχολικὸς κήπος εἶναι κτῆμα τοῦ σχολείου των καὶ ὅτι ἐργάζονται εἰς αὐτὸν ἀκριβῶς διὰ τὴν προκοπὴν τοῦ σχολείου των, ἢ ὁποῖα θὰ ὠφελήσῃ καὶ αὐτὰ τὰ ἴδια τώρα καὶ ὅσα εἰς τὸ μέλλον θὰ φοιτήσουσι εἰς αὐτό. Τίποτε ἐξ ἄλλου δὲν ἐμποδίζει νὰ διατίθεται μέρος τῶν προσόδων τοῦ σχολικοῦ κήπου πρὸς κάλυψιν ἀναγκῶν τῶν παιδιῶν, ὁμαδικῶν ἢ καὶ ἀτομικῶν. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν καὶ θὰ καλλιεργῆται εἰς τὴν ψυχὴν τῶν παιδιῶν ἡ εὐγενικὴ ὑπερηφάνεια, διότι θὰ ἐργάζονται διὰ σκοποὺς ὑπερατομικούς, καὶ θὰ ἐξασφαλίζεται ἡ ἔμφυτος ἀνάγκη διὰ προσωπικὴν ἱκανοποίησιν.

Ἡ προσωπικότης καὶ τὸ κύρος τοῦ διδασκάλου θὰ ἐπιτύχουσι τὴν ὀρθὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος. Ἡ συμμετοχὴ προσώπων τῆς σχολικῆς ἐφορείας ὡς ἐπιτίμων μελῶν τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ θὰ διευκολύνῃ πολὺ τὸν διδάσκαλον.

Ἄναφορικῶς μὲ τὸν σχολικὸν κήπον, ἀλλὰ καὶ μὲ ἄλλας ἐργασίας τὰς ὁποίας ἀναλαμβάνουσι τὰ παιδιά, πρέπει νὰ καταβάλλεται ἰδιαιτέρα φροντίς, διὰ νὰ ἐξασφαλίζεται ἡ ὀργανωμένη ὑπεύθυνος συνέχεια τῶν διαφόρων ἔργων καὶ κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς, ὥστε καὶ ὁ συνεταιρισμὸς νὰ προοδεύῃ ὁμαλῶς καὶ τὰ παιδιά νὰ ἀσκοῦνται εἰς μίαν βασικὴν ἀρετὴν, τὴν ἐμμογήν, τὴν συνέχειαν εἰς τὰς προσπαθείας, ἢ

ὅποια ἐξασφαλίζει τὴν σταθερὰν παράδοσιν καὶ τὰ ἀγαθὰ ποὺ χαρίζει αὐτή.

Πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ἰδρῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα τῶν σχολικῶν συνεταιρισμῶν, δημοσιεύεται κατωτέρω σχέδιον κανονισμοῦ, ἐκπονηθὲν ἐπὶ τῇ βάσει κανονισμῶν συνεταιρισμῶν τῶν σχολείων τῆς Γαλλίας, προσηροσομένον ὅμως εἰς τὰς καθ' ἡμᾶς συνθήκας.

Ὁ κανονισμὸς αὐτὸς ἀποτελεῖ ἀπλοῦν βοηθητικὸν ὑπόδειγμα. Ὁ κάθε διδάσκαλος θὰ καθοδηγήσῃ τοὺς μαθητὰς του νὰ συντάξουν ἀπλᾶ τὸν κανονισμὸν τοῦ ἰδικοῦ τῶν σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.

Εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὰς μικροτέρας τάξεις δὲν εἶναι ἀπαραίτητος ἀναγκαῖος ὁ κανονισμὸς διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ συνεταιρισμοῦ. Ἀρκεῖ τὰ παιδιὰ νὰ ὀρίσουν ἓνα διοικητικὸν συμβούλιον καὶ νὰ καθορίσουν τοὺς σκοποὺς τοῦ συνεταιρισμοῦ των.

Ἐπίσης δὲν εἶναι ἀνάγκη ὁ κανονισμὸς νὰ εἶναι πλήρης εὐθύς ἐξ ἀρχῆς. Μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ θὰ συμπληρώνωνται τὰ ἄρθρα του ἢ καὶ θὰ προστίθενται νέα.

Ὁ κανονισμὸς τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ πρέπει, ἀφοῦ συνταχθῆ, νὰ ἀποστέλλεται εἰς τὸν ἐπιθεωρητὴν τοῦ σχολείου. Ἐπίσης εἰς τὸν ἐπιθεωρητὴν πρέπει νὰ στέλλεται, εἰς τὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους, καὶ ὁ ἀπολογισμὸς τῆς δράσεως τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.

Ἀγαθὴν ἐπίδρασιν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν παιδιῶν ἀσκεῖ τὸ νὰ δίδουν πρὸ τῆς ἐγγραφῆς των εἰς τὸν συνεταιρισμὸν μίαν ὑπόσχεσιν. Βοηθεῖ τοῦτο ἰδιαιτέρως εἰς τὸν αὐτοσεβασμὸν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν πειθαρχίαν. Κολὸν εἶναι ἡ ὑπόσχεσις αὐτή, ἀφοῦ διατυπωθῆ, νὰ ἀναρτᾶται εἰς τὴν τάξιν.

Δίδεται ἐπίσης κατωτέρω ὑπόδειγμα τοιαύτης ὑποσχέσεως Ὁ διευθυντὴς εἶναι ἐλεύθερος, φυσικὰ, νὰ συντάξῃ διὰ τοὺς μαθητὰς του, μᾶλλον μαζὶ μὲ αὐτούς, τὸν ἰδικὸν τῶν τύπον ὑποσχέσεως.

Εὐχαριστεῖ καὶ προσελκύει τὰ παιδιὰ τὸ νὰ ἔχῃ ὁ σχολικὸς τῶν συνεταιρισμῶν ἰδιαιτέρον ὄνομα καὶ ἰδικὸν του ἔμβλημα, τὸ ὅποιον νὰ φέρουν ὅσοι εἶναι μέλη εἰς αὐτόν, ἢ ἐπίσης νὰ ἔχῃ ἓνα ἰδικὸν του ρητόν.

9. Ὑπόδειγμα κανονισμοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.

* Ἄρθρον 1

Ἰδρυσις: Οἱ μαθηταὶ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου..... (ἢ οἱ μαθηταὶ τῆς τάξεως τοῦ Σχολείου) ἰδρῶσιν ἀπὸ σήμερον..... 195. σχολικὸν συνεταιρισμὸν.

Ἐδρα τοῦ συνεταιρισμοῦ εἶναι τὸ σχολεῖον.

Ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς θὰ λειτουργῇ μὲ τὴν καθοδήγησιν καὶ τὴν ἀμεσον συμπάραστασιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ σχολείου ἢ ἄλλου διδασκάλου, ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ συλλόγου.

*Άρθρον 2

Σκοποί: Ὁ σχολικός συνεταιρισμός θά ἐπιδιώκη :

α) Νά φροντίζη διὰ τὸν ἐν γένει εὐπρεπισμὸν τοῦ σχολείου, εἰς τρόπον ὥστε νὰ τὸ ἀγαποῦν τὰ παιδιά καὶ νὰ εἶναι εὐχάριστος ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐργασία εἰς αὐτό.

β) Νά συντηρῆ καὶ νὰ πλουτίζη τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὸ μουσεῖον τοῦ σχολείου, τὰ ἐποπτικὰ μέσα διδασκαλίας, τὰ ὑλικά μέσα διὰ τὰ διάφορα παιγνίδια, τὰς κινηματογραφικὰς προβολὰς. Ἐπίσης νὰ προμηθεύῃ ὑλικά καὶ ἐργαλεῖα δι' ὁμαδικὰς γεωργοτεχνικὰς ἐργασίας τῶν μελῶν, σπόρους καὶ ἐργαλεῖα διὰ τὸν σχολικὸν κήπον κ' ἄ.

γ) Νά ὀργανώῃ σχολικὰς ἐορτάς, ἀθλοπαιδιάς καὶ διδακτικὰς ἐκδρομας.

δ) Νά καλλιερῆ τὸν σχολικὸν κήπον καὶ (ἀν. ἔξη) τὸν σχολικὸν κληρον, νὰ συντηρῆ μικρὰ ζῶα, πτηνὰ κτλ.

ε) Νά καλλιερῆ τὸ πνεῦμα τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς καλῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ χρηματός.

στ) Νά ἐξυπηρετῆ τὰ παιδιά εἰς τὰς σχολικὰς ἢ καὶ ἄλλας ἀνάγκας τῶν.

ζ) Γενικὰ νὰ ἀναπτύσῃ εἰς τὰ παιδιά τὸ πνεῦμα τῆς συνεργασίας καὶ τῆς ἀλληλοβοηθείας, καὶ μετὰ τὴν κοινωνικὴν ἀλληλεγγύην καὶ τὴν ἐξυπρέτησιν τοῦ τόπου νὰ συνδέῃ στενὰ τὸ σχολεῖον μετὰ τὴν οἰκογένειαν καὶ τὸ χωριό.

(Σ η μ. Ὁ σχολικός συνεταιρισμός ἡμπορεῖ μεταξὺ τῶν σκοπῶν του νὰ θέσῃ καὶ τὴν ὑποβόησιν εἰς τὴν καταπολέμησιν τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ. Νά βοηθῆ π. χ. τὰ παιδιά τῶν νυκτερινῶν σχολείων μετὰ τὴν παροχὴν βιβλίων κ. ἄ. Νά ἀναλαμβάνῃ διὰ τῶν μελῶν του τὴν ἐκτέλεσιν μέρους τῶν ἐργασιῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπασχολοῦν ἀναγκαστικῶς τὰ ἄπορα παιδιά καὶ τὰ ἀποσποῦν ἀπὸ τὰ σχολικά τῶν καθηκόντων κτλ).

*Άρθρον 3

Συνεταίροι: α) Τακτικὰ (ἐνεργὰ) μέλη τοῦ συνεταιρισμοῦ εἶναι οἱ μαθηταὶ τῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ σχολείου (1), οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν ἀπόφασιν νὰ ὑποβοηθοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ συνεταιρισμοῦ, μετὰ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν καθ' ὄλου δρᾶσιν τῶν, καὶ νὰ καταβάλλουν τὴν θεληματικὴν εἰσφορὰν τῶν.

β) Ἐπίτιμα μέλη. Ἡ γένικὴ συνέλευσις δίδει τὸν τίτλον τοῦ ἐπίτιμου μέλους εἰς παλαιούς μαθητάς, οἱ ὁποῖοι προσφέρουν ἀξιολόγους ὑπηρεσίας εἰς τὸν συνεταιρισμόν, καὶ εἰς κάθε ἐνήλικον φιλικόν πρόσωπον, τὸ ὁποῖον βοηθεῖ μετὰ τὴν ἠθικὴν του ὑποστήριξιν εἰς τὴν προκοπὴν τοῦ σχολείου.

Τὰ ἐπίτιμα μέλη πληρώνουν ἐτησίαν εἰσφορὰν τὸ ὀλιγώτερον.... δρχ.

*Άρθρον 4

Διοίκησις: Ὁ σχολικός συνεταιρισμός διοικεῖται ἀπὸ τὴν γενικὴν συνέλευσιν, τὸ διοικητικὸν συμβούλιον καὶ ὠρισμένας εἰδικὰς ἐπιτροπάς.

(1) Μποροῦν νὰ ὀρισθοῦν τὰ ὄρια τῆς ἡλικίας τῶν μελῶν τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.

Α) *Γενική Συνέλευσις*. Είς τήν γενικήν συνέλευσιν λαμβάνουν μέρος ὄλα τὰ ἐνεργά μέλη τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ. Καθένα ἔχει δικαίωμα διὰ μίαν ψήφον. Εἰς αὐτὴν παρευρίσκειται ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου ἢ ὁ ὀρισμένος διδάσκαλος.

Τὰ ἐπίτιμα μέλη μποροῦν νὰ παρακολουθοῦν τὴν γενικήν συνέλευσιν καὶ νὰ δίδουν τὴν γνώμην των.

Ἡ γενική συνέλευσις συνέρχεται ἔπειτα ἀπὸ πρόσκλησιν τοῦ προέδρου τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ σχολείου εἰς τακτικὴν συγκέντρωσιν τρεῖς φορές τοῦλάχιστον κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χρόνου (τὸν Ὀκτώβριον, τὸν Φεβρουάριον καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς Μαΐου, περὶ τὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους). Ἐπίσης δύναται νὰ συνέλθῃ καὶ ἐκτάκτως.

Ἡ πρόσκλησις διὰ τὴν γενικήν συνέλευσιν πρέπει νὰ τοιχοκολληθῇ εἰς καθιερωμένον μέρος διὰ τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ σχολείου 5 ἡμέρας πρὶν. Θὰ ἀναφέρῃ τὰ θέματα τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ συζητηθοῦν.

Ἀπαρτία ὑπάρχει ὅταν εἶναι συγκεντρωμένα τὸ ὀλιγώτερον τὰ 2/3 τῶν μελῶν. Ἄν δὲν γίνῃ ἀπαρτία, ἡ συνέλευσις πρέπει νὰ γίνῃ τὸ βραδύτερον ἔπειτα ἀπὸ δέκα ἡμέρας. Τότε ἀποφασίζουν διὰ τὰ διάφορα ζητήματα ὅσα παιδιά ἔλθουν καὶ λάβουν μέρος εἰς τὴν συνέλευσιν.

Ὅσα παιδιά ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὴν συνέλευσιν πρέπει νὰ δικαιολογοῦν τὴν ἀπουσίαν των. Ἡ συνέλευσις θὰ κρίνῃ ἂν ἡ ἀπουσία εἶναι δικαιολογημένη.

Τὰ παιδιά ποὺ ἀπουσιάζουν ἀδικαιολόγητα ἀπὸ τὴν συνέλευσιν ἢ γενικά δὲν δεικνύουν ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ἐργασίας καὶ τὴν προκοπὴν τοῦ συνεταιρισμοῦ χάνουν δι' ἓνα χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον ὀρίζει ἡ συνέλευσις καὶ τὸ ἐγκρίνει ὁ διδάσκαλος, τὸ δικαίωμα νὰ ψηφίζουσιν, νὰ ἐκλέγουσιν ἢ νὰ ἐκλέγωνται. Ἡ γενική συνέλευσις ἐκλέγει ἀπὸ τὰ μέλη τῆς κάθε Ὀκτώβριον τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ συνεταιρισμοῦ, τὸ ὀλιγώτερον ἀπὸ τρία μέλη.

Β) *Διοικητικὸν Συμβούλιον*. α) Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ἐκλέγει μετὰξὺ τῶν μελῶν του τὸν πρόεδρον, τὸν γραμματέα, τὸν ταμίαν καὶ ὀρίζει τοὺς διαχειριστὰς τοῦ ὑλικοῦ, ἐφ' ὅσον χρειάζονται, καθὼς καὶ τοὺς ἀναπληρωτὰς των.

β) Τὰ μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὰ ἀνωτέρω ἀξιώματα, ἀποτελοῦν τὸ προεδρεῖον εἰς τὴν γενικήν συνέλευσιν (ἐκτὸς ἐὰν αὐτὴ ἔχη ἀποφασίσῃ νὰ ἐκλέξῃ εἰδικὸν προεδρεῖον μὲ ἰσάριθμα μέλη).

γ) Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ἀποφασίζει πότε ἀκριβῶς θὰ συγκληθῇ ἡ γενική συνέλευσις εἰς τακτικὴν συγκέντρωσιν καὶ ποῖα θέματα θὰ συζητηθοῦν κατ' αὐτήν. Ἐπίσης ἀποφασίζει νὰ συγκαλέσῃ ἐκτάκτως τὴν συνέλευσιν, ὅταν χρειάζεται. Τὴν πρόσκλησιν εἰς τὴν γενικήν συνέλευσιν ὑπογράφει ὁ πρόεδρος.

δ) Ὁ πρόεδρος καὶ ὁ γραμματεὺς ἐκπροσωποῦν τὸν συνεταιρισμόν. Ὁ γραμματεὺς ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τηρῇ καὶ νὰ ἐνεργῇ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ συνεταιρισμοῦ, τὴν ὁποῖαν ὑπογράφει καὶ ὁ πρόεδρος.

ε) Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον συνεδριάζει τοῦλάχιστον μίαν φορὰν τὸν μῆνα, διὰ νὰ ἐνημερώνεται σχετικὰ μὲ ὅ,τι ἔχει γίνῃ καὶ νὰ προετοιμάξῃ τὴν ἐργασίαν διὰ τὸν ἐπόμενον μῆνα.

Γ) *Εἰδικαὶ Ἐπιτροπαί*. Ἡ γενική συνέλευσις ἐκλέγει ἀπὸ τὰ μέλη

τοῦ συνεταιρισμοῦ ἐπιτροπὰς διὰ διαφόρους εἰδικούς σκοπούς: τὴν καθαριότητα καὶ τὸν ἐξωραϊσμόν τοῦ σχολείου, τὴν σχολικὴν βιβλιοθήκην καὶ τὸ σχολικὸν μουσεῖον, τὰς σχολικὰς ἐορτὰς καὶ παραστάσεις, τὸν ἀθλητισμόν, τὰς ἐκδρομὰς, τὴν ἐξωσχολικὴν κοινωνικὴν δραστηρίαν, τὴν σχολικὴν ἀλληλογραφίαν κτλ.

(Σημ. 1. Ἴσως ὠφέλιμον εἶναι νὰ δίδωνται ἐκ περιτροπῆς τὰ διάφορα ἀξιώματα εἰς τὰ παιδιά, ὥστε ὅλοι νὰ ἀσχοῦνται εἰς τὸ νὰ διευθύνουν καὶ νὰ διευθύνωνται καὶ νὰ εἶναι τελικῶς εἰς θέσιν νὰ κρῖνουν ἐκ πείρας ποῖα ἱκανότητες χρειάζονται διὰ νὰ ἀσκῆ κανεὶς ἓνα λειτούργημα).

(Σημ. 2. Τὰ μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ ἔα εἶναι ἐκάστοτε ἀνάλογα πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου.)

(Σημ. 3 Ἡ σύγκλησις τῶν συνελεύσεων, αἱ συνεδριάσεις τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ τῶν ἐπιτροπῶν καὶ ἐν γένει αἱ διαφοροὶ ἐργασίαι τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ καλὸν εἶναι νὰ ὀρίζονται κατὰ τὰς μεταμεσημβρινὰς ὥρας).

*Ἀρθρον 5

Πόροι: Τοὺς πόρους τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ ἀποτελοῦν:

- α) Ἡ καταβολὴ τῶν μελῶν διὰ δικαίωμα ἐγγραφῆς.
- β) Αἱ εἰσφοραὶ τῶν ἐνεργῶν καὶ τῶν ἐπιτίμων μελῶν.
- γ) Αἱ δωρεαὶ τῶν εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος κτλ.
- δ) Ἡ ἐπιχορήγησις τοῦ τοπικοῦ Συνεταιρισμοῦ τῶν ἐνπλίκων, τῆς Κοινότητος κτλ.

ε) Τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὸν σχολικὸν κήπον ἢ τὴν μικρὰν κτηνοτροφίαν.
στ) Τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὴν πώλησιν χειροτεχνημάτων ἢ ἀπὸ διαφόρους ἐργασίας τῶν παιδιῶν.

- ζ) Τὰ κέρδη ἀπὸ τὰς σχολικὰς ἐορτὰς κτλ.
- η) Τὰ κέρδη ἀπὸ τὴν λειτουργίαν πρατηρίου.

*Ἀρθρον 6

Ἐξοδα τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ. α) Ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς ἀγοράζει ἀντικείμενα καὶ ὄργανα ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἀρτιωτέραν διδασκαλίαν καὶ τὸν ἐξωραϊσμόν τοῦ σχολείου, διὰ τὴν φυσικὴν ἀγωγήν, τὴν ὑγιεινὴν ζωὴν καὶ τὴν περιθαλπίαν τῶν παιδιῶν κτλ.

β) Ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς καταβάλλει ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει τὰ ἔξοδα διὰ τὰς σχολικὰς ἐορτὰς καὶ τὰς ἐκδρομὰς τῶν μαθητῶν.

γ) Ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς διαθέτει ἀπὸ τοὺς πόρους τοῦ διὰ κοινωνικὴν δραστηρίαν: Ἀλληλοβοήθειαν μαθητῶν, ἔργα τοπικῆς ἢ καὶ ἐθνικῆς ἀλληλεγγύης.

*Ἀρθρον 7

Βιβλία τοῦ συνεταιρισμοῦ. Ὁ συνεταιρισμὸς κρατεῖ τὰ ἀκόλουθα βιβλία:

1) α) Βιβλίον πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεων τῆς γενικῆς συνελεύσεως καὶ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου.

β) Βιβλίον ἐκθέσεων διὰ τὰς ἐργασίας τοῦ συνεταιρισμοῦ κάθε μῆνα.

Τὰ βιβλία αὐτὰ τὰ κρατεῖ ὁ γραμματεὺς.

Π) α) Μητρώων (κατάλογον) τῶν ἐνεργῶν καὶ ἐπιτίμων μελῶν.

β) Βιβλίον τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων (ταμείου).

γ) Βιβλίον περιουσίας τοῦ συνεταιρισμοῦ.

δ) Βιβλίον ἀποθήκης ὕλικου.

Τὰ βιβλία αὐτὰ τὰ κρατεῖ ὁ ταμίης καὶ μποροῦν νὰ τὰ βλέπουν καὶ νὰ τὰ συμβουλευῶνται οἱ συνεταίροι, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ βγαίνουν ἔξω ἀπὸ τὸ σχολεῖον (1).

Ἄρθρον 8.

Ἐλεγχος : Ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου ἢ ὁ ὠρισμένος διδάσκαλος, ὁ ὁποῖος ἐφορεῖ τὸν συνεταιρισμόν, ἐλέγχει τοὺς λογαριασμοὺς καὶ τὴν ἐν γένει κίνησιν κατὰ ὠρισμένα διαστήματα (κάθε δύο ἢ τρεῖς μῆνας).

Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς διαλύεται, ἡ περιουσία του περιέρχεται εἰς τὸ σχολικὸν ταμεῖον

Ἄρθρον 9.

Τροποποιήσις τοῦ κανονισμοῦ : Κάθε τροποποίησις τοῦ κανονισμοῦ, ἀφοῦ ἐγκριθῆ ἀπὸ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον καὶ ἐπικυρωθῆ ἀπὸ τὴν γενικὴν συνέλευσιν, πρέπει νὰ ὑποβάλλεται εἰς τὸν ἐπιθεωρητὴν τῆς περιφέρειας, ὡς ἐπόπτην τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ, καὶ εἰς τὴν Ἑπιθεωρητικὴν Συνεταιριστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, με σχετικὴν εἰσήγησιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ σχολείου.

10. Ὑπόσχεσις νεαροῦ συνεταίρου.

Ὑπόσχομαι : Νὰ ἀγαπῶ τὸ σχολεῖο μας ὅπως τὸ σπίτι μου, νὰ προσπαθῶ νὰ εἶναι πάντοτε καθαρό, ὑγιεινό, ὡραῖο καὶ εὐχάριστο.

Νὰ φροντίζω νὰ διατηροῦνται σὲ καλὴ κατάστασιν καὶ νὰ πλουτίζονται ὅλα τὰ ἐπιπλα καὶ τὰ ὄργανα τῆς διδασκαλίας τοῦ σχολείου μας.

Νὰ σέβωμαι τὴ σχολικὴ βιβλιοθήκη μας καὶ νὰ ἐπιστρέφω ὅσα βιβλία δανείζομαι καθαρὰ καὶ ἀπείραχτα. Νὰ ἐργάζωμαι στὸ σχολικὸ μας κῆπο καὶ νὰ προσπαθῶ νὰ γίνεταὶ αὐτὸς ὅλο καὶ ὡραιότερος καὶ περισσότερο ἀποδοτικὸς. Νὰ προσέχω νὰ μὴ χαλοῦν τὰ διάφορα γεωργικὰ ἐργαλεῖα μας. Νὰ περιποιοῦμαι με ἀγάπῃ τὰ ζῶα ποὺ τρέφομε στὸ σχολεῖο μας.

Ὑπόσχομαι : Νὰ πειθαρχῶ στὸν κανονισμὸ τοῦ συνεταιρισμοῦ τοῦ σχολείου μας.

Νὰ συναναστρέφωμαι φιλικὰ ὅλα τὰ μέλη τοῦ συνεταιρισμοῦ τοῦ σχολείου μας, νὰ τὰ ἀγαπῶ σὰν ἀδελφία μου καὶ νὰ τοὺς φέρωμαι με εὐγένεια. Νὰ συνεργάζωμαι μαζί τους γιὰ τὸ καλὸ καὶ τὴν προκοπὴ τοῦ καθενὸς χωριστὰ καὶ ὄλων μαζί, γιὰ τὴν προκοπὴ τοῦ σχολείου μας καὶ τοῦ χωριοῦ μας. Νὰ προσφέρω κι ἐγὼ τὴ βοήθειά μου γιὰ τοὺς συγ-

(1) Τὰ βιβλία ποὺ ὑπεδείχθησαν εἶναι τὰ κυριώτερα. Μποροῦν νὰ συμπληρωθοῦν καὶ με ἄλλα, ἀναλόγως με τὴν ἔκτασιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ.

χωριανούς μας πού ἔχουν ἀνάγκη. Νά ἐργάζωμαι μαζί με ὄλους ὅσο μπορῶ γιά τὸ καλὸ τῆς πατρίδας μας.

Νά καταβάλλω τακτικά τὴν εἰσφορά μου. Νά ἐκτελῶ με προθυμία τὶς ἐργασίες πού ἀναλαμβάνω καὶ ὄλες τὶς ὑποχρεώσεις μου. Νά πηγαίνω καὶ νά παρακολουθῶ τὶς συνεδριάσεις τοῦ συνεταιρισμοῦ τοῦ σχολείου μας.

Ὑπόσχομαι: Νά τιμῶ με τὴν ἐξωτερική μου ἐμφάνιση καὶ με τὴ συμπεριφορά μου τὸ σχολεῖο μας, καὶ μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτό.

11. Ὅδηγίαι διὰ τὴν τήρησιν τῶν βιβλίων τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.

1. *Βιβλίον μητρῶον συνεταιρίων.* Εἰς τὸ βιβλίον μητρῶου συνεταιρίων καταγράφονται ὅλοι οἱ μαθηταί, ὅσοι ἐγγράφονται συνεταιροὶ εἰς τὸν σχολικὸν συνεταιρισμόν, κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἐγγραφῆς, με ὅλα τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ἀναγράφουν αἱ στήλαι τοῦ βιβλίου. Εἰς τὸ ἴδιον βιβλίον ἐγγράφονται καὶ τὰ ἐπίτιμα μέλη τοῦ συνεταιρισμοῦ κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἐγγραφῆς των. Εἰς τὴν εἰδικὴν στήλην *χρονολογία ἐξόδου* θὰ γράφεται ἡ χρονολογία ἀποχωρήσεως τοῦ συνεταιρίου ἀπὸ τὸν συνεταιρισμόν.

Ὅταν τὸ βιβλίον ἐνημερώνεται τακτικά, εἶναι δυνατὸν εἰς κάθε στιγμὴν νὰ γνωρίζωμεν πόσα μέλη ἔχει ὁ συνεταιρισμὸς καὶ ποῖα εἶναι τὰ μέλη του. Ἡ ἐγγραφή μελῶν εἰς τὸ μητρῶον θὰ γίνεται ἐν συνεχείᾳ, χωρὶς διαχωρισμόν εἰς σχολικὰ ἔτη.

Ἀπὸ τὸ βιβλίον αὐτὸ διαβάζονται τὰ ὀνόματα τῶν συνεταιρίων εἰς τὰς γενικὰς συνελεύσεις πρὸς ἐξακριβώσιν πόσοι ἀπὸ τοὺς συνεταιροὺς εἶναι παρόντες. Εἰς τὴν στήλην τοῦ βιβλίου *παρατηρήσεις* μπορεῖ νὰ γράφεται κάθε τι σχετικὸν με τὸν συνεταιρίον. Εἰς τὴν ἀρχήν, ὅταν ὁ συνεταιρισμὸς δὲν θὰ ἔχη μεγάλην κίνησιν, μπορεῖ νὰ σημειῶνται εἰς τὴν στήλην αὐτὴν καὶ αἱ καταβολαὶ τοῦ συνεταιρίου εἰς τὸν συνεταιρισμόν (συνεταιρικὴ μερίς, εἰσφοραὶ κτλ.).

Βοηθητικὸν βιβλίον τοῦ μητρῶου τῶν συνεταιρίων εἶναι τὸ *εὑρετήριο*, εἰς τὸ ὁποῖον γράφονται ἀπὸ τὸ μητρῶον ὅλοι οἱ συνεταιροὶ κατ' ἀλφαβητικὴν πλέον σειρὰν, με σημείωσιν παραπλεύρως εἰς τὸ ὄνομα των τοῦ αὔξοντος ἀριθμοῦ πού ἔχουν εἰς τὸ μητρῶον, (τὸν ἀριθμὸν μητρῶου ὅπως λέγεται). Τὸ εὑρετήριο μᾶς βοηθεῖ νὰ εὐρίσκω μεν εὐκόλα τοὺς συνεταιροὺς εἰς τὸ βιβλίον μητρῶου.

2. *Βιβλίον ταμείου ἢ ἐσόδων καὶ ἐξόδων.* Τὸ βιβλίον ταμείου ἢ ἐσόδων καὶ ἐξόδων, ὅπως τὸ ὀνομάζει τὸ σχέδιον κανονισμοῦ τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ, τὸ ὁποῖον ἔχει διατυπώσει ἡ Ὑπηρεσία, ἀρχίζει ἀπὸ τὴν δευτέραν του σελίδα. Ὅπως εἶναι ἀνοικτὸν τὸ βιβλίον, ἔχο-

μεν τὴν ἀριστερὰν σελίδα καὶ τὴν δεξιάν. Αἱ δύο αὐταὶ σελίδες, ὅταν ἀριθμηθῇ τὸ βιβλίον, λαμβάνουν τὸν ἴδιον αὐξήοντα ἀριθμὸν.

Εἰς τὴν ἀριστερὰν σελίδα, μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν *εἰσπράξεις*, γράφομεν πᾶσαν εἰσπραξίν χρημάτων τὴν ὁποίαν κάνει ὁ συνεταιρισμὸς, μετὰ ὅλα τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα καθορίζουν αἱ στήλαι τοῦ βιβλίου. Ἡ εἰσπραξὶς τῶν χρημάτων γίνεται ἢ μετὰ διπλοτύπους ἀποδείξεις ἢ καὶ μετὰ κατάστασιν. Ἀπὸ τὰ διπλότυπα εἰσπράξεων ἢ ἀπὸ τὰς καταστάσεις γίνεται ἡ καταχώρησις εἰς τὸ βιβλίον ταμείου.

Εἰς τὴν δεξιάν σελίδα τοῦ βιβλίου, μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν *πληρωμαί*, γράφομεν πᾶσαν πληρωμὴν τὴν ὁποίαν κάνει ὁ συνεταιρισμὸς, μετὰ ὅλα τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα καθορίζουν αἱ στήλαι τοῦ βιβλίου. Αἱ πληρωμαὶ γίνονται ἢ μετὰ διπλότυπα ἐντάλματα πληρωμῆς ἢ μετὰ ἀποδείξεις ἢ καὶ μετὰ καταστάσεις πληρωμῆς.

Αἱ ἐγγραφαὶ εἰς τὸ βιβλίον τόσον διὰ τὰς εἰσπράξεις ὅσον καὶ διὰ τὰς πληρωμὰς γίνονται κατὰ τὴν χρονολογικὴν σειρὰν ποῦ ἔχουν τὰ ἀνωτέρω δικαιολογητικά. Τὰ δικαιολογητικά ταῦτα θὰ τηροῦνται ἐπιμελῶς εἰς ἰδιαίτερον φάκελον, ὑπὸ εὐθύνην τοῦ ταμίου.

Ὅταν τελειώσῃ ἡ πρώτη σελὶς, ἀθροίζομεν τὰ ποσὰ καὶ πρὸ τῆς ἀθροίσεως γράφομεν τὰς λέξεις *εἰς μεταφορὰν*. Συνεχίζομεν εἰς τὴν δευτέραν σελίδα, ἀφοῦ προηγουμένως γράψομεν εἰς τὴν πρώτην σειρὰν αὐτῆς τὰς λέξεις *ἐκ μεταφορᾶς* καὶ τὴν ἀθροισίν τῶν ποσῶν τῆς προηγουμένης σελίδος.

Τὸ βιβλίον τοῦ ταμείου κλείνει κάθε μῆνα ἢ καὶ ἐνωρίτερον. Τὸ ὑπόλοιπον, τὸ ὁποῖον προκύπτει μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν πληρωμῶν ἀπὸ τὰς εἰσπράξεις, εἶναι τὸ ποσὸν τῶν μετροτηῶν τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ εὐρίσκονται εἰς τὸ ταμεῖον.

3. *Βιβλίον περιουσίας*. Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ καταχωρεῖται κάθε εἶδος τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὸν συνεταιρισμὸν καὶ τοῦ ὁποίου ἢ χρῆσις διαρκεῖ ἀρκετὸν χρόνον, ὡς π.χ. ἐπιπλα καὶ εἶδη γραφείου, ἐργαλεῖα κήπου κτλ. Τὰ εἶδη ταῦτα ἀποτελοῦν περιουσίαν τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ κάθε χρόνον γίνεται μία καταμέτρησις των, μήπως ἐχάθη ἢ κατεστράφη κανένα εἶδος. Ὅλα αὐτὰ τὰ εἶδη, τὰ ὁποῖα λόγῳ τῆς χρήσεως κατεστράφησαν ἢ ἐχάθησαν καὶ δὲν εὐρέθησαν μετὰ τὴν ἔρευναν, τὰ διαγράφομεν ἀπὸ τὸ βιβλίον, σημειώνοντες τὴν ἡμερομηνίαν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς διαγραφῆς εἰς τὴν τελευταίαν στήλην, ὡς τὸ ὑπόδειγμα. Διὰ τὴν διαγραφὴν συντάσσεται πρακτικὸν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ συνεταιρισμοῦ.

Καλὸν εἶναι διὰ κάθε εἶδος τῆς περιουσίας νὰ διατίθεται ἰδιαιτέρα σελὶς ἢ τμημα σελίδος, ἀναλόγως τῆς κινήσεως.

4. *Βιβλίον ἀποθήκης ὑλικοῦ*. Τὸ βιβλίον αὐτὸ χρειάζεται διὰ τὴν παρακολούθησιν τοῦ ἀναλωσίμου ὑλικοῦ (γραφικῆς ὕλης, ἐντύπων, λιπασμάτων, ὑλικῶν χειροτεχνίας καὶ ἄλλων εἰδῶν, τὰ ὁποῖα ἀναλίσκον-